INJIL

# YOKANAN

**Sang Sabda kang manjalma 1:1-18**

1 Ing kala purwa Sang Sabda iku ana,
dene Sang Sabda iku nunggil karo
Gusti Allah sarta Sang Sabda iku Gusti
Allah. 2 Wiwitane Panjenengane iku
nunggil karo Gusti Allah. 3 Samubarang
kabeh dumadine dening Sang Sabda, lan
samubarang kang dumadi ora ana sawiji-
wijia kang ora didadekake dening Sang
Sabda. 4 Sang Sabda kang kadunungan
urip, sarta urip iku kang dadi pepadhang-
ing manungsa. 5 Anadene Sang Padhang
nelahi sajroning pepeteng, lan ora kalin-
dhih dening pepeteng iku. 6 Ana priya ra-
wuh kautus dening Allah asmane
Yokanan. 7 Rawuhe dadi seksi, kapatah
nekseni bab Sang Padhang, supaya dadia
lantarane wong kabeh padha pracaya.
8 Panjenengane iku dudu Sang Padhang
piyambak, mung kapatah nekseni bab
Sang Padhang. 9 Sang Padhang kang sa-
jati kang madhangi saben wong, iku lagi
ngrawuhi jagad.
10 Panjenengane wus ana ing jagad,
dhasar jagad iku dumadine iya dening

Panjenengane, nanging jagad iku ora
wanuh marang Panjenengane. 11 Ra-
wuhe murugi kagungane, nanging para
kagungane iku ora gelem nampani.
12 Nanging sapa bae kang nampani Pan-
jenengane iku diparingi wewenang dadi
para putraning Allah iya iku kang padha
pracaya marang asmane, 13 kang laire
ora saka ing getih, iya ora saka pa-
karemaning daging utawa saka karepe
wong lanang, nanging saka ing Allah.
14 Anadene Sang Sabda wus dadi da-
ging sarta makuwon ana ing antara kita,
lan aku wus padha nyawang kamulyane,
iya iku kamulyan kang kaparingake
marang Panjenengane kang jumeneng
Putrane ontang-anting Sang Rama, kang
kapenuhan ing sih-rahmat lan kayekten.
15 Nabi Yokanan nekseni mungguh Pan-
jenengane sarta nguwuh-uwuh, pangan-
dikane: "Iya iki kang dakkarepake nali-
ka aku pitutur mangkene: Kang rawuh
nungka aku iku wus ngrumiyini aku,
amarga anane sadurunge aku." 16 Saka
ing kasampurnane kita kabeh wus tampa
ganjaran sih mawantu-wantu. 17 Sabab
angger-angger iku anggone kaparingake
lantaran Nabi Musa, dene sih-rahmat lan
kayekten iku dumadine dening Sang
Yesus Kristus.
18 Ora ana wong siji-sijia kang wus
tau weruh Gusti Allah. Sang Putra on-
tang-anting kang ana ing pangkone*
Sang Rama, iku kang nerangake kawon-
tenane.

ay 6: Mt 3:1, Mk 1:4, Lk 3:1-2

**Paseksene Nabi Yokanan Pambaptis**
**1:19-28**

Mt 3:1-12 Mk 1:1-8 Lk 3:3-6, 15-17

19 Iki paseksene Nabi Yokanan nalika
wong Yahudi saka ing Yerusalem kong-
konan para imam lan para wong Lewi,
dikon matur pitakon: "Panjenengan
punika sinten?" 20 Nabi Yokanan nga-
ken kanthi bares: "Aku iki dudu Sang
Kristus." 21 Pitakone kongkonan: "Ma-
nawi makaten panjenengan punika sin-
ten? Punapa Nabi Elia?" Paring wang-
sulane Nabi Yokanan: "Dudu." 22 Ing
kono ature kongkonan: "Panjenengan
punika sinten, supados kula sami saged
mratelakaken dhateng ingkang kengken-
an kula. Pengaken panjenengan tumrap
sarira panjenengan kadospundi?" 23 Pa-
ngandikane Nabi Yokanan: "Aku iki
swarane wong kang nguwuh-uwuh ana
ing pasamunan: Padha ngencengna mar-
gi ambah-ambahane Pangeran! Kaya
kang wus dipangandikakake dening Nabi
Yesaya."
24 Mungguh ing antarane para kong-
konan mau ana wonge Farisi sawatara.
25 Iku banjur nyuwun pirsa maneh:
"Manawi panjenengan sanes Sang Kris-
tus, sanes Nabi Elia, sanes nabi ingkang
sami kula antos-antos, punapaa dene
panjenengan kok mawi mbaptis?" 26 Na-
bi Yokanan mangsuli, pangandikane:
"Aku iki anggonku mbaptis nganggo ba-
nyu, nanging wus ana kang jumeneng ing
tengahmu, kowe padha ora weruh, 27 iya
iku kang rawuhe nungka aku. Ambok
nguculi jangeting trumpahe bae aku ora
patut."
28 Mungguh kelakone iku mau ana ing
Betania, ing sabrange bengawan Yarden,
panggonane Nabi Yokanan mbaptis.

ay 21: PT 18:15,18, Ml 4:5
ay 23: Ye 40:3

**Nabi Yokanan nedahake Gusti Yesus**
**1:29-34**

29 Esuke Nabi Yokanan mirsa Gusti
Yesus murugi, Nabi Yokanan mau ban-
jur ngandika: "Delengen iku Cempening
Allah kang ngilangi dosane jagad. 30 Iya
Panjenengane iku kang dakkarepake
nalika aku kandha mangkene: Ana priya
rawuh nungka aku, kang wus ngrumiyini
aku, amarga anane sadurunge aku. 31 Ing
maune aku iya ora wanuh marang Panje-
nengane, nanging supaya Panjenengane
kalairna marang Banisrael, mulane teka-
ku nganggo mbaptis ing banyu."
32 Lan maneh paseksene Nabi Yoka-
nan mangkene: "Aku wus ndeleng Roh
tumedhak saka ing swarga kaya manuk
dara, dedalem ing sarirane. 33 Maune
aku iya ora wanuh karo Panjenengane,
nanging kang ngutus aku mbaptisi ing
banyu, wus ngandika marang aku: Ma-
nawa sira weruh Roh iku nedhaki sawi-
jining wong lan dedalem ing sarirane
Wong mau, iya iku kang bakal mbaptis
sarana Roh Suci. 34 Anadene aku wus
ndeleng lan nekseni yen iku Putraning
Allah."

**Sakabate Gusti Yesus kang kawitan**
**1:35-51**

35 Esuke Nabi Yokanan jumeneng ana
ing papan kono maneh, karo sakabate
loro. 36 Nalika padha weruh Gusti Yesus

* 1:18 Pangandika punika mratelakaken rapeting sesambetanipun Sang Rama kaliyan Sang Putra.

langkung, Nabi Yokanan ngandika:
"Lah iku Cempening Allah!" 37 Sa-
kabate loro mau padha krungu anggone
Nabi Yokanan ngandika mangkono iku,
banjur ndherekake tindake Gusti Yesus.
38 Gusti Yesus tumuli noleh mirsa yen
sakabat mau padha ndherekake, banjur
didangu: "Kowe padha golek apa?" Un-
juke kang didangu: "Rabbi (tegese: Gu-
ru), pakendelan Paduka wonten ing pun-
di?" 39 Pangandikane Gusti Yesus:
"Ayo, kowe bakal padha weruh!" Tu-
muli padha mara lan weruh· marang
pakendelane, sarta ing dina iku banjur
padha tetunggalan karo Panjenengane,
dene mungguh wayahe iku watara jam
papat. 40 Dene sakabat loro kang wus
krungu pangandikane Nabi Yokanan
banjur ndherekake Gusti Yesus iku, kang
siji yaiku Andreas, sadulure Simon
Petrus. 41 Dhisike Andreas ketemu karo
Simon, sadulure, banjur dikandhani:
"Aku wus padha ketemu karo Sang
Mesih (tegese: Kristus)." 42 Simon mau
tumuli diirid menyang ngarsane Gusti
Yesus. Gusti Yesus banjur mandeng
Simon sarta ngandika: "Kowe iku Simon
anake Yokanan. Kowe bakal dijenengake
Kefas (tegese: Petrus*)."

43 Esuke maneh Gusti Yesus karsa tin-
dak menyang ing tanah Galilea. Panje-
nengane pinanggih karo Filipus, banjur
ngandika: "Melua Aku!" 44 Filipus mau
wong saka ing Betsaida, kuthane An-
dreas lan Petrus. 45 Filipus ketemu Nata-
nael, banjur dituturi mangkene: "Aku
wus padha ketemu karo kang kasebutake
dening Nabi Musa sajroning Toret sarta
dening para nabi, iya iku Gusti Yesus pu-
trane Bapak Yusuf, saka ing Nasaret."
46 Pangucape Natanael: "Saka Nasaret
apa ana barang kang becik?" 47 Wang-
sulane Filipus: "Ayo, ndelenga!" Bareng
Gusti Yesus mirsa Natanael sowan ing
ngarsane, banjur ngandika bab dheweke:
"Lah, iku wong Israel sajati, kang ora
kadunungan cidra." 48 Natanael banjur
munjuk: "Paduka nguningani kawula sa-
king pundi?" Gusti Yesus mangsuli pa-
ngandikane: "Sadurunge kowe diajak
dening Filipus, Aku weruh kowe ana ing
sangisore wit anjir." 49 Natanael munjuk
maneh: "Dhuh Rabbi, Paduka punika
Putranipun Allah, Paduka punika Ratu-
nipun Israel." 50 Gusti Yesus mangsuli
pangandikane: "Olehmu pracaya iku apa
awit anggonKu pitutur ing kowe: Aku
weruh kowe ana ing sangisore wit anjir?
Kowe bakal weruh lelakon-lelakon kang
luwih elok katimbang karo iku." 51 Ban-
jur dipangandikani dening Gusti Yesus
mangkene: "Satemene pituturKu ing
kowe, kowe bakal padha weruh langit
menga, lan para malaekating Allah
padha mudhun lan munggah marang Pu-
traning Manungsa."

ay 51: Pd 28:12

### Manten ing desa Kana
### 2:1-11

2 Nalika ing dina katelune ing desa
Kana tanah Galilea ana manten,
sarta kang ibune Gusti Yesus ana ing
kono. 2 Gusti Yesus dalah para sakabate,
uga diulemi mrono. 3 Bareng padha ke-
kurangan anggur, kang ibune Gusti
Yesus tumuli ngandika marang Pan-
jenengane: "Padha kentekan anggur."
4 Pangandikane Gusti Yesus: "Ibu, pan-
jenengan ngarsakaken punapa dhateng
Kula? Dereng dumugi wekdal Kula."
5 Nanging kang ibune Gusti Yesus banjur
dhawuh marang para paladen: "Apa sa-
dhawuhe marang kowe padha lakon-
ana." 6 Ing kono ana genthong watu
wadhah banyu nenem, sadhiyan kanggo
sesuci manut adate wong Yahudi, isine
saben genthong mau rong klenthing uta-
wa telung klenthing. 7 Gusti Yesus tumuli
dhawuh marang para paladen mau:
"Genthonge pada kebakana banyu!" Tu-
muli iya diiseni nganti kebak. 8 Gusti
Yesus banjur ngandika: "Saiki cidhuken,
lan aturna marang pitayaning gawe!"
Banjur kalakon digawa. 9 Pitayaning
gawe bareng ngicipi banyu kang wus dadi
anggur mau — lan dheweke ora sumurup
pinangkane, awit kang sumurup mung
para paladen kang padha nyidhuki ba-
nyune — tumuli ngaturi panganten la-
nang, 10 sarta matur: "Saben tiyang nye-
gah anggur punika ingkang sae rumiyin.
Dene manawi para tamu anggenipun
ngunjuk sampun kathah lajeng saweg
nyegahaken ingkang kirang sae. Nanging
Panjenengan kok nyimpen anggur ing-
kang sae ngantos sapunika."

11 Prakara mau katindakake dening
Gusti Yesus ana ing Kana tanah Galilea,
dadi wiwitaning mukjijat-mukjijat, lan
srana mangkono Panjenengane wus mba-
barake kaluhurane. Para sakabate tumuli
padha pracaya marang Panjenengane.

* 1:42 Nama Kefas ing basa Aram utawi Petrus ing basa Yunani punika ateges (tiyang) parang.

### Gusti Yesus ana ing kutha Kapernaum
### 2:12

12 Sawuse mangkono Gusti Yesus ban-
jur tindak menyang ing kutha Kaper-
naum, bebarengan karo kang ibu lan
para sadhereke tuwin para sakabate; na-
nging ana ing kono mung kendel sawa-
tara dina bae.

ay 12: Mt 4:13

### Gusti Yesus nyucekake Padaleman Suci
### 2:13-25

Mt 21:12-13 Mk 11:15-17 Lk 19:45-46

13 Nalika ngarepake riyayane Paskah
wong Yahudi, Gusti Yesus tindak me-
nyang Yerusalem. 14 Ana ing Padaleman
Suci Gusti Yesus mirsa wong-wong kang
adol sapi, wedhus, manuk dara, apadene
wong-wong preyalan padha dhasar ana
ing kono. 15 Panjenengane mundhut
tampar kagem pecut, banjur nundhungi
wong-wong mau kabeh dalah wedhuse
lan sapine, saka ing Padaleman Suci.
Dhuwite preyalan-preyalan padha di-
suntaki, mejane padha digolingake.
16 Bakul-bakul dara padha kadhawuhan
mangkene: "Kabeh iki padha singkirna
saka ing kene! Padalemane RamaKu aja
kokgawe omah padagangan." 17 Para
sakabate tumuli kelingan manawa ana
tulisan mangkene: "Katresnan Kawula
dhateng Padaleman Paduka punika
ngantos nggrantesaken Kawula."
18 Wong-wong Yahudi tumuli nyela atur
marang Gusti Yesus: "Panjenengan sa-
ged damel mukjijat punapa ingkang sa-
ged Panjenengan ketingalaken dhateng
kula sadaya, dene Panjenengan kok nin-
dakaken pratingkah kados makaten?"
19 Gusti Yesus mangsuli pangandikane:
"Padaleman Suci iki bubrahen, sajro-
ning telung dina bakal Dakdegake
maneh." 20 Unjuke wong Yahudi: "Pa-
daleman Suci punika kabangun ing sale-
betipun kawandasa nem taun*, mangka
Panjenengan kok badhe ngadegaken
salebeting tigang dinten?" 21 Nanging
kang dipangandikakake Padaleman Suci
iku sarirane piyambak. 22 Ing tembe,
sawuse Gusti Yesus wungu saka ing an-
tarane wong mati, para sakabate lagi
padha kelingan, yen Panjenengane wus
tau ngandika mangkono mau, banjur
padha pracaya marang Kitab Suci lan
marang pangandika kang kadhawuhake
dening Gusti Yesus.
23 Nalika Gusti Yesus ana ing Ye-
rusalem, sajrone riyaya Paskah, akeh
wong pracaya marang Panjenengane,
marga padha weruh mukjijat-mukjijat
kang katindakake. 24 Ananging Gusti
Yesus piyambak ora nganggep marang
pracayane wong-wong iku mau, amarga
kabeh wus diuningani, 25 sarta ora prelu
ana wong kang nyaosi paseksen bab
manungsa marang Panjenengane, jalaran
Panjenengane wis mirsa piyambak apa
kang ana ing batine manungsa.

ay 13: Pa 12:1-27 ay 17: Ms 69:10
ay 19: Mt 26:61, 27:40, Mk 14:58, 15:29

### Piwulange Gusti Yesus marang Nikodhemus bab lair kapindho
### 3:1-21

3 Ana wong Farisi jenenge Nikodhe-
mus, panggedhene wong Yahudi,
2 seba marang ngarsane Gusti Yesus ing
wayah bengi, sarta munjuk: "Rabbi,
kawula sami sumerep bilih rawuh Pan-
jenengan dados guru punika kautus de-
ning Gusti Allah, amargi boten wonten
tiyang ingkang saged nindakaken pratan-
dha kados ingkang Panjenengan tindak-
aken punika, manawi boten tinunggil
dening Allah." 3 Gusti Yesus mangsuli,
pangandikane: "Satemen-temene pitu-
turKu ing kowe: Wong manawa ora kala-
irake maneh mesthi ora bisa weruh Kra-
toning Allah." 4 Unjuke Nikodhemus:
"Tiyang sampun sepuh makaten anggen-
ipun saged lair kadospundi? Punapa sa-
ged lumebet malih dhateng guwa-garba-
ning biyungipun, lajeng kalairaken
malih?" 5 Paring wangsulane Gusti Ye-
sus: "Satemen-temene pituturKu ing
kowe: Wong manawa ora kalairake saka
banyu lan Roh, mesthi ora bisa lumebu
marang Kratoning Allah. 6 Apa kang lair
saka ing daging iku daging lan kang lair
saka ing Roh, iku roh. 7 Aja gumun,
dene Aku pitutur ing kowe: Kowe kudu
padha kalairake maneh*. 8 Menyang
ngendi midide angin* iku miturut ing
sakarepe, lan kowe krungu sumiyute, na-
nging ora sumurup pinangkane lan para-
ne. Kaya mangkono iku kaanane saben
wong kang kalairake saka ing Roh!"
9 Nikodhemus munjuk: "Prakawis puni-

* 2:20 kawiwitan ing sakiwa tengenipun taun 20 S.M.
* 3:7 inggih saged kajawekaken: saka ing dhuwur.
* 3:8 tembung Yunani "pneuma" ateges: roh utawi angin.

ka sagedipun kalampahan kadospundi?''
10 Gusti Yesus mangsuli pangandikane:
''Kowe iku rak dadi gurune wong Israel,
dene kok ora ngreti prakara iku? 11 Sa-
temen-temene pituturKu ing kowe: Kang
padha Dakrembug iku, iya kang padha
Daksumurupi sarta kang padha Dak-
sekseni iya kang padha Daktingali, ewa-
dene kowe ora padha nampani ing pasek-
senKu kabeh. 12 Manawa kowe nalika
Daktuturi bab kadonyan padha ora
ngandel, kapriye bisamu padha ngandel
saupama Daktuturana bab kaswargan?
13 Ora ana wong siji-sijia kang sumengka
menyang ing swarga, kajaba mung Pan-
jenengane kang wus tumurun saka ing
swarga, iya iku Putrane Manungsa.
14 Kayadene Nabi Musa anggone man-
jer rerekan ula ana ing ara-ara-samun,
iya mangkono uga Putrane Manungsa
anggone pinesthi kapanjer*, 15 supaya
saben wong kang pracaya marang Pan-
jenengane oleh urip langgeng. 16 Awit-
dene Gusti Allah anggone ngasihi marang
jagad iku nganti masrahake Kang Putra
ontang-anting, supaya saben wong kang
pracaya marang Panjenengane aja nganti
nemu karusakan, nanging nduwenana
urip langgeng. 17 Sabab Gusti anggone
ngutus Kang Putra ngrawuhi jagad iku
ora supaya ngadili marang jagad, na-
nging supaya mitulungi rahayu marang
jagad. 18 Sing sapa pracaya marang Pan-
jenengane, iku ora bakal diukum, balik
sing sapa ora pracaya, iku wus kapa-
trapan, amarga ora pracaya marang
asmane Putraning Allah kang ontang-
anting. 19 Anadene mungguh paukuman
mau mangkene: Sang Padhang iku wus
rawuh ing jagad, nanging manungsa
padha luwih rumaket marang pepeteng,
tinimbang karo pepadhang, amarga
panggawe-panggawene ala. 20 Sabab sing
sapa nindakake piala mesthi sengit lan
nyingkur marang pepadhang supaya aja
kongsi katon panggawene kang ala iku.
21 Balik sapa kang tumindak bener iku
marani pepadhang, supaya tetelaa yen
panggawene iku mau linakonan ana ing
patunggilaning Allah.''

ay 14: Wi 21:9

**Paseksene Nabi Yokanan bab Gusti Yesus 3:22-36**

22 Sawuse mangkono Gusti Yesus tin-
dak menyang ing tlatahe tanah Yudea ka-
dherekake para sakabate, banjur kendel
ana ing kono karo para sakabate sarta
mbaptis. 23 Dene Nabi Yokanan anggone
mbaptis ana ing Ainon, sacedhake Salim,
awit ing kono akeh banyune, wong-wong
nuli padha mrono sarta dibaptisi, 24 awit
nalika samana Nabi Yokanan durung ka-
lebokake ing pakunjaran.
25 Nalika samana tuwuh bebantahane
para sakabate Yokanan karo wong Ya-
hudi bab sesuci. 26 Sakabat mau tumuli
padha sowan marang ngarsane Nabi
Yokanan lan matur: ''Rabbi, tiyang ing-
kang sesarengan kaliyan panjenengan
wonten ing sabrangipun benawi Yarden
saha ingkang sampun panjenengan sek-
seni punika inggih mbaptis sarta
kapurugan dening tiyang kathah.''
27 Nabi Yokanan mangsuli; pangandika-
ne: ''Wong ora bisa ndhaku apa-apa ma-
nawa ora kaparingan saka ing swarga.
28 Kowe dhewe padha dadi seksiku ang-
gonku duwe pitutur: Aku iki dudu Sang
Mesih, mung kautus lumaku dadi cecala
ana ing ngarsane. 29 Kang nduweni
panganten wadon iku panganten lanang,
dene mitrane panganten lanang kang
ngadeg ing sacedhake lan nilingake, iku
bungah banget ngrungokake swarane
panganten lanang iku. Iya iku kabu-
ngahanku lan kang kaya mangkono iku
saiki wus katutugan. 30 Panjenengane
iku pinasthi saya mundhak, nanging aku
iki saya suda.
31 Kang rawuhe saka ing ngaluhur iku
ngungkuli sakabehe, kang pinangkane
saka ing bumi iku iya saka ing bumi, lan
calathune iya nganggo basa ing bumi.
Kang rawuhe saka ing swarga iku ngung-
kuli sakabehe. 32 Sarta apa kang wus
ditingali lan dipiyarsakake iya iku kang
disekseni; ewadene ora ana wong siji-sijia
kang nampani ing paseksene. 33 Sapa
kang nampani ing paseksene iku, nga-
koni yen Gusti Allah iku sanyata. 34 Sa-
bab kang kautus dening Gusti Allah iku
kang ndhawuhake pangandikane Gusti
Allah, amarga Gusti Allah anggone ma-
ringake Rohe tanpa wates. 35 Sang Rama
ngasihi marang Sang Putra, sarta wus
masrahake samubarang kabeh marang
Panjenengane. 36 Sing sapa pracaya
marang Sang Putra, iya nduweni urip
langgeng, nanging sing sapa ora mituhu
marang Sang Putra, iku bakal ora weruh
ing urip, nanging malah langgeng ang-
gone kataman ing bebenduning Allah.''

* 3:14 ing kayu salib.

ay 24: Mt 14:3, Mk 6:17, Lk 3:19-20
ay 28: Yo 1:20 ay 35: Mt 11:27, Lk 10:22

### Gusti wawan sabda karo wong wadon Samaria
### 4:1-42

4 Bareng Gusti mirsa yen wong Farisi
wus padha krungu pawarta yen
kang manjing dadi siswa sarta dibaptis
dening Gusti Yesus iku kehe ngluwihi
sakabate Nabi Yokanan, 2 — sanadyan
dudu Gusti Yesus piyambak kang mbap-
tis, nanging mung para sakabate —
3 Panjenengane tumuli nilar tanah Yu-
dea, tindak wangsul menyang ing tanah
Galilea.
4 Anadene tindake mau kudu miyos
ing tanah Samaria. 5 Banjur rawuh ing
sawijining kutha ing tanah Samaria kang
aran Sikhar, cedhak karo palemahan
kang biyen diparingake dening Rama
Yakub marang kang putra Yusuf. 6 Ing
kono ana sumure Rama Yakub. Gusti
Yesus sarehne kraos sayah saka anggone
tindak, banjur lenggah ana pinggiring
sumur kono. Nalika samana kira-kira
wayah jam rolas. 7 Tumuli ana wong
wadon Samaria teka arep ngangsu. Gusti
Yesus ngandika marang wong mau:
"Aku wenehana ngombe!" 8 Awit para
sakabate lagi padha menyang kutha tuku
pangan. 9 Wong wadon mau banjur
munjuk: "Kadospundi dene Panjeneng-
an tiyang Yahudi kok mundhut ngunjuk
dhateng kula tiyang Samaria?" (Awit
wong Yahudi ora srawung karo wong
Samaria.) 10 Gusti Yesus mangsuli, pa-
ngandikane: "Manawa kowe sumurup
ing peparinge Allah, lan sapa wonge kang
tutur ing kowe: Aku wenehana ngombe,
mesthi kowe kang njaluk marang wong
iku, tumuli kowe diwenehi banyu urip."
11 Unjuke wong wadon mau: "Bendara,
Panjenengan boten kagungan timba,
mangka sumuripun lebet, dados saking
pundi anggen Panjenengan angsal toya
gesang punika? 12 Panjenengan mesthi
boten nglangkungi leluhur kula Yakub
ingkang maringaken sumur punika dha-
teng bangsa kula. Dene panjenenganipun
ugi ngunjuk saking sumur punika, sa-
manten ugi para putra lan kewanipun."
13 Gusti Yesus mangsuli pangandikane:
"Sapa wong kang ngombe banyu iki
bakal ngelak maneh, 14 nanging sing
sapa ngombe banyu pawewehKu, bakal
ora ngelak ing salawas-lawase. Malah ba-
nyu pawewehKu mau ana ing jerone
wong iku bakal dadi sumber, kang man-
cur terus tumeka ing urip langgeng."
15 Unjuke wong wadon mau: "Bendara,
kula Panjenengan paringi toya punika,
supados sampun ngantos ngelak, sarta
boten sisah ngangsu mriki malih!" 16 Pa-
ngandikane Gusti Yesus: "Lungaa, un-
dangen bojomu, tumuli balia mrene!"
17 Unjuke wong wadon: "Kula boten ga-
dhah semah." Pangandikane Gusti Ye-
sus: "Bener kandhamu, yen kowe ora
duwe bojo iku. 18 Sabab anggonmu be-
bojoan wus ambal kaping lima, mangka
kang saiki iku dudu bojomu. Pancen
bener ujarmu kang mangkono iku."
19 Unjuke wong wadon: "Gusti, sa-
punika tumrap kawula sampun cetha,
bilih Paduka punika nabi. 20 Para le-
luhur kawula anggenipun sujud wonten
ing redi punika, mangka bangsa Paduka
criyos bilih panggenanipun tiyang nglam-
pahi sujud punika ing Yerusalem."
21 Pangandikane Gusti Yesus: "He,
wong wadon, ngandela marang Aku, ba-
kal tumeka ing wektune anggonmu pa-
dha sujud marang Gusti Allah ora ana
ing gunung iki, lan iya ora ana ing kutha
Yerusalem. 22 Kowe iku padha sujud
marang kang ora padha kokweruhi. Aku
iki padha sujud marang kang padha Dak-
weruhi. Awit mungguh wijiling kara-
hayon iku saka bangsa Yahudi. 23 Na-
nging bakal tumeka ing wektune, malah
saiki wus tumeka ing wektune para wong
sujud kang sajati iku anggone padha su-
jud marang Sang Rama sajroning Roh
lan kayekten, awit wong sujud kang kaya
mangkono iku kang dikarsakake dening
Sang Rama. 24 Gusti Allah iku Roh, mu-
lane kang padha sujud marang Gusti Al-
lah, anggone sujud iku kudu ing sajro-
ning roh lan kayekten." 25 Unjuke wong
wadon: "Kawula sumerep bilih Sang
Mesih badhe rawuh, ingkang ugi kasebat
Sang Kristus; punika sarawuhipun badhe
nyumerepaken samukawis dhateng ka-
wula sadaya." 26 Pangandikane Gusti
Yesus: "Iya Aku iki Panjenengane kang
lagi ngandikan karo kowe iki."
27 Nalika samana para sakabate teka,
sarta padha gumun dene Gusti Yesus im-
bal pangandika karo wong wadon. Ana-
nging ora ana siji-sijia kang munjuk:
"Ingkang Paduka karsakaken punapa?"
Utawa: "Tiyang punika Paduka pangan-
dikani punapa?" 28 Wong wadon mau
tumuli ninggal june ana ing kono, banjur

menyang kutha lan crita marang wong-
wong ing kono: 29 "Ayo padha ndelenga,
ing kana ana wong kang ngandhakake le-
lakonku kabeh marang aku. Apa kirane
iku Sang Kristus?" 30 Wong-wong mau
tumuli padha mangkat menyang ing sa-
jabane kutha sowan marang ngarsane
Gusti Yesus.
31 Nalika samana para sakabate tumuli
matur marang Gusti Yesus, unjuke:
"Rabbi, sumangga Paduka dhahar!"
32 Nanging Gusti Yesus ngandika: "Aku
duwe pangan kang ora padha koksumu-
rupi." 33 Kang iku para sakabat padha
sapocapan: "Apa kira-kira ana wong
kang nyaosi dhahar?" 34 Pangandikane
Gusti Yesus: "Kang dadi panganKu iya
iku anggonKu nglakoni karsane kang
ngutus Aku, sarta ngrampungake ayah-
ane. 35 Rak ana ujarmu kang mangkene:
Kurang patang sasi nuli panen. Nanging
pituturKu ing kowe: Padha delengen ing
kiwa tengenmu lan tamatna pategalan-
pategalan, kang katon kuning iku wus
kena dieneni. 36 Saiki kang derep wus
tampa bawon, sarta nglumpukake woh
kang tumuju marang ing urip langgeng,
satemah kang nyebar lan kang derep
loro-lorone padha bungah. 37 Awit
tumrap iki bener bebasan kang muni
mangkene: Kang siji nyebar, sijine kang
ngeneni. 38 Kowe padha Dakutus ngeneni
kang dudu garapanmu. Wong liya kang
padha nggarap, lan kowe kang padha
ngundhuhi pametuning garapane."
39 Kacarita akeh wong Samaria ing ku-
tha kono kang padha pracaya marang
Panjenengane awit saka paseksene wong
wadon mau: "Panjenengane wus mbe-
dhek sakabehing lelakonku." 40 Wong-
wong Samaria mau bareng wus sowan
ing ngarsane Gusti Yesus, padha duwe
atur panyuwun, muga karsaa lereb ana
ing omahe. Panjenengane iya banjur
lereb ana ing kono rong dina, 41 sarta
mundhak akeh maneh kang padha man-
jing pracaya awit saka pangandikane,
42 lan padha tutur marang wong wadon
mau: "Anggonku padha pracaya wus ora
marga saka ujarmu iku. Amarga aku
dhewe wus padha ngrungokake Panje-
nengane, lan aku wus padha sumurup
yen sanyatane Panjenengane iku Pamar-
taning jagad."

ay 5: Pd 48:22, Ys 24:32 ay 9: Ez 4:1-5,
Ny 4:1-2

**Bali menyang Galilea**
**4:43-45**

43 Sawuse rong dina iku Gusti Yesus
tedhak saka ing kono menyang ing tanah
Galilea, 44 sabab Gusti Yesus wus
nekseni piyambak yen kang jeneng nabi
iku ora kajen ana ing nagarane dhewe.
45 Sarawuhe ing tanah Galilea, banjur di-
tampeni dening wong-wong ing kono,
marga iku wus padha ndeleng sakehing
pandamele ana ing Yerusalem nalika
riyaya, amarga wong-wong mau uga me-
lu nekani riyaya iku.

ay 44: Mt 13:57, Mk 6:4, Lk 4:24
ay 45: Yo 2:23

**Anake priyayi kadhaton**
**4:46-54**
Mt 8:5-13 Lk 7:1-10

46 Gusti Yesus tumuli tindak maneh
menyang ing Kana ing tanah Galilea,
panggonane nalika Panjenengane nyab-
dakake banyu dadi anggur. Anadene ing
Kapernaum ana priyayi kadhaton duwe
anak lanang kang lagi lara. 47 Nalika
priyayi mau krungu warta manawa Gusti
Yesus saka ing tanah Yudea rawuh ing
tanah Galilea, banjur seba marang ngar-
sane Gusti Yesus sarta darbe panyuwun
muga karsaa tedhak nyarasake anake,
awit anake iku wus arep mati. 48 Gusti
Yesus tumuli ngandika marang priyayi
mau: "Manawa ora ndeleng pratandha
lan kaelokan, kowe ora bakal padha pra-
caya." 49 Unjuke priyayi mau: "Dhuh
Gusti, mugi karsaa tedhak sapunika
mumpung anak kawula dereng pejah."
50 Pangandikane Gusti Yesus: "Balia,
anakmu urip." Priyayi mau pracaya ma-
rang pangandikane Gusti Yesus iku, tu-
muli bali. 51 Nalika isih ana ing dalan
priyayi mau kapethuk abdi-abdine, kang
padha nusul ngaturi pawarta, manawa
anake urip. 52 Tumuli padha didangu,
wayah apa anake wiwit waras. Ature:
"Kala wingi wanci jam satunggal siyang,
anggenipun mantun benter." 53 Bapakne
mau banjur kelingan yen ing wayah iku
anggone dipangandikani dening Gusti
Yesus: "Anakmu urip." Priyayi mau
tumuli pracaya dalah sabrayate kabeh.
54 Iku pratandha kang kapindho kang
katindakake dening Gusti Yesus nalika
kondur saka ing tanah Yudea menyang
ing tanah Galilea.

ay 46: Yo 2:1-11

### Gusti nyarasake wong lara ing dina Sabat ana ing blumbang Betesdha 5:1-18

5 Sawuse mangkono, kabener ana ri-
yayane wong Yahudi, Gusti Yesus
nuli tindak menyang ing Yerusalem.
2 Ing Yerusalem, ing sacedhake Seke-
theng Wedhus, ana blumbang kang ing
tembung Ibrani diarani: Betesdha, kang
ana bangsale lima. 3 Ing bangsal-bangsal
kono akeh banget wong lara pating gle-
thak, wong wuta, wong lumpuh, wong
pincang, padha ngenteni kocaking
banyu. 4 Awit ing samasa-masa ana ma-
laekating Pangeran tumedhak ing blum-
bang kono ngocakake banyune, sarta
manawa banyu mau kocak, sing sapa
nyegur dhisik dhewe, dadi waras, sana-
dyan apa bae lelarane. 5 Kocapa ing kono
ana wong kang nandhang lara wus telung
puluh wolu taun lawase. 6 Bareng Gusti
Yesus mirsa wong mau ngglethak ana ing
kono, sarta ngudaneni manawa wus
lawas anggone mangkono mau, wong
mau tumuli dipangandikani: "Kowe apa
kapengin waras?" 7 Atur wangsulane
sing lara: "Dhuh, Gusti, boten wonten
tiyang ingkang nyemplungaken kawula
dhateng ing blumbang samasa toyanipun
wiwit kocak. Dene manawi kawula saweg
murugi, lajeng wonten tiyang sanes ing-
kang ambyur ngrumiyini kawula." 8 Pa-
ngandikane Gusti Yesus: "Tangia, patu-
ronmu angkaten, lan lumakua!" 9 Sana-
lika wong mau dadi waras, nuli ngangkat
paturone lan banjur mlaku.

Nanging nalika iku pinuju dina Sabat.
10 Amarga saka iku wong-wong Yahudi
padha ngaruh-aruhi wong kang lagi bae
waras mau, pangucape: "Iki dina Sabat,
kowe ora kena ngangkat paturonmu!"
11 Nanging wangsulane wong mau: "Ti-
yang ingkang nyarasaken kula punika
ingkang dhawuh dhateng kula: Paturon-
mu angkaten, lumakua!" 12 Wong-wong
Yahudi banjur padha takon: "Sapa
wonge kang akon kowe: Paturonmu ang-
katen, lumakua?" 13 Nanging wong kang
lagi bae waras ora weruh, iku sapa,
amarga Gusti Yesus wus nylimpet ana ing
tengahe wong akeh kang ana ing kono.
14 Sawuse mangkono Gusti Yesus mrang-
guli wong mau ana ing Padaleman Suci,
banjur dipangandikani: "Kowe wus wa-
ras, aja gawe dosa maneh, supaya kowe
aja nganti kataman kang luwih banget."
15 Wonge tumuli lunga aweh weruh ma-
rang wong-wong Yahudi manawa kang
marasake dheweke iku Gusti Yesus.
16 Lan marga saka iku, wong-wong
Yahudi padha ngudi arep nganiaya
marang Gusti Yesus, amarga nindakake
kang kaya mangkono ing dina Sabat.
17 Nanging Gusti Yesus ngandika:
"RamaKu nindakake pakaryan nganti
saprene, mulane Aku iya uga nglakoni
pagaweanKu." 18 Kang iku wong Yahudi
mundhak nemen maneh pangarahe nye-
dani Gusti Yesus iku, awit ora ngemung-
ake nerak Sabat bae, nanging uga marga
mastani yen Gusti Allah iku Kang Rama
piyambak, dadi sarirane dipadhakake
Gusti Allah.

ay 10: Ny 13:19, Ym 17:21

### Paseksene Gusti Yesus tumrap sarirane piyambak 5:19-47

19 Ing kono Gusti Yesus mangsuli pa-
ngandikane: "Satemen-temene pituturKu
ing kowe: Sang Putra ora bisa nindakake
apa-apa saka awake dhewe, manawa
Panjenengane ora weruh kang katindak-
ake dening Sang Rama. Sabab apa kang
katindakake dening Sang Rama, iku uga
katindakake dening Sang Putra. 20 Sabab
Sang Rama ngasihi Sang Putra sarta
Panjenengane nedahake sabarang kang
ditindakake piyambak marang Sang
Putra iku. Malah Panjenengane iya bakal
nedahake marang Kang Putra pandamel
kang luwih agung maneh katimbang ka-
ro iku, supaya kowe padha gumuna.
21 Awit padha kaya Sang Rama anggone
nangekake lan nguripake wong kang
padha mati, mangkono uga Sang Putra
iya nguripake sok wonga kang dikar-
sakake. 22 Dene Sang Rama ora ngadili
sapa bae, nanging pangadilan iku wus
dipasrahake marang Sang Putra, 23 supa-
ya kabeh wong padha ngurmatana ma-
rang Sang Putra kayadene anggone ngur-
mati marang Sang Rama. Sing sapa ora
ngurmati marang Sang Putra, iku uga
ora ngurmati marang Sang Rama kang
ngutus Panjenengane.

24 Satemen-temene pituturKu ing ko-
we: Wong kang ngrungokake ing pitutur-
Ku, sarta pracaya marang kang ngutus
Aku, iku nduweni urip langgeng, tuwin
bakal ora bakal katut kaukum, jalaran
wus ngalih saka ing pati marang urip.
25 Satemen-temene pituturKu ing kowe,
bakal tumeka ing wektune, malah wus

tumeka ing wektune, wong mati padha
krungu swarane Putraning Allah. Sarta
kang padha ngrungokake iku bakal urip.
26 Sabab padha kaya Sang Rama ang-
gone kagungan gesang ing sarirane
piyambak, mangkono uga Sang Putra iya
wus kaparengake kagungan gesang pi-
yambak. 27 Sarta maneh wus kaparingan
panguwasa ngasta pangadilan, amarga
Panjenengane iku Putraning Manungsa.
28 Kowe aja padha gumun marang praka-
ra iku mau. Sabab bakal tumeka ing
wektune: Sakehe wong kang ana ing
kubur padha krungu swarane, 29 banjur
metu, kang kalakuane becik tangi lan
urip ing salawase, kang kalakuane ala
tangi lan banjur kaukum.
30 Aku ora bisa nindakake apa-apa
saka awakKu dhewe, anggonKu ngadili
iku laras karo apa kang Dakrungu, sarta
putusanKu adil. Amarga ora nuruti
karepKu dhewe, nanging manut karsane
kang ngutus Aku. 31 Manawa Aku nekse-
ni mungguh ing awakKu dhewe, pasek-
senKu mau ora bener. 32 Ana liyane kang
nekseni mungguh ing Aku, lan Aku we-
ruh yen paseksen kang dilairake mung-
guh ing Aku iku bener. 33 Kowe wus
padha kongkonan marang Nabi Yoka-
nan, lan iku wus nekseni ing bab kayek-
ten. 34 Nanging Aku iki ora mbutuhake
paseksen saka manungsa. AnggonKu tu-
tur mangkono iku supaya kowe padha
kapitulungan rahayu. 35 Nabi Yokanan
iku minangka damar kang murub lan
kang madhangi, nanging kowe iku mung
sawatara mangsa bae anggonmu gelem
nikmati padhange. 36 Nanging Aku iki
nduweni paseksen kang ngungkuli pasek-
sene Nabi Yokanan, iya iku sakabehing
ayahan kang kaparingake Sang Rama
marang Aku, supaya Daktindakake.
Ayahan mau iya kang Daktindakake sa-
iki, kang dadi paseksene anggonKu ka-
utus dening Sang Rama. 37 Karodene
Sang Rama kang ngutus Aku iku wus
nekseni piyambak ing ngatase Aku. Ko-
we ora tau krungu swarane utawa nyu-
murupi citrane, 38 apadene pangandika-
ne ora tetep dumunung ing kowe, awit
kowe padha ora ngandel marang kang
diutus. 39 Kowe padha niti priksa Kitab-
kitab Suci, awit pandugamu marga saka
Panjenengane kowe nduweni urip lang-
geng. Nanging sanadyan Kitab-kitab Suci
iku nekseni ing bab Aku, 40 suprandene
kowe padha lumuh marani Aku supaya
nduwenana urip iku.

41 Aku ora kepengin diurmati dening
manungsa. 42 Nanging tumrap kowe,
Aku wus weruh, manawa padha ora ka-
dunungan katresnan sajroning atimu
marang Gusti Allah. 43 TekaKu iki atas
asmane RamaKu, nanging ora koktam-
pani. Manawa ana wong liya kang teka
atas jenenge dhewe iku bakal koktam-
pani. 44 Kowe iku anggonmu pada bisa
pracaya kapriye, dene padha purih-
pinurih ing kaurmatan, mangka kaur-
matan kang saka Gusti Allah Kang
Maha-Tunggal iku ora kokgayuh. 45 Ko-
we aja padha duwe pangira yen Aku kang
bakal nggugat kowe ana ing ngarsane
Sang Rama, kang nggugat kowe iya iku
Nabi Musa, yaiku Nabi Musa dununging
pangarep-arepmu. 46 Sabab saupama
kowe padha pracaya marang Nabi Musa,
mesthi iya pracaya marang Aku, amarga
Aku wus diwecakake ana ing tulisane.
47 Nanging manawa kowe padha ora
ngandel marang tulisane Nabi Musa,
kapriye anggonmu bakal padha pracaya
marang kang Dakkandhakake?"

ay 29: Dn 12:2 ay 33: Yo 1:19-27, 3:27-30
ay 37: Mt 3:17, Mk 1:11, Lk 3:22

### Gusti Yesus maringi mangan wong limang ewu 6:1-15

Mt 14:13-21 Mk 6:32-44 Lk 9:10-17

6 Sawuse mangkono Gusti Yesus tin-
dak menyang ing sabrange sagara
Galilea, yaitu sagara Tiberias. 2 Wong
akeh padha grudugan ndherekake Pan-
jenengane, amarga padha ndeleng mukji-
jat kang wus katindakake dening Gusti
Yesus tumrap wong-wong kang padha
lara. 3 Gusti Yesus tumuli minggah ing
gunung, banjur lenggah ana ing kono,
kaadhep dening para sakabate. 4 Nalika
samana wus ngarepake Paskah, riyayane
wong Yahudi. 5 Bareng Gusti Yesus mir-
sa wong akeh padha grudugan sowan,
banjur ngandika marang Filipus: "Ing
ngendi anggon kita arep tuku roti,
supaya wong-wong iki bisa mangan?"
6 Anggone ngandika mangkono iku
mung kagawe nyoba, awit wus mirsa
piyambak apa kang bakal katindakake.
7 Unjuke Filipus: "Roti pangaos kalih
atus dinar boten badhe nyekapi kangge
tiyang samanten kathahipun punika,
sanadyan namung sami kabagean nyake-
dhik." 8 Sawijining sakabat iya iku An-
dreas sadulure Simon Petrus tumuli mun-
juk: 9 "Punika wonten lare ingkang

mbekta roti sair gangsal kaliyan ulam loh
kalih, nanging punika nggawer sapinten
kangge tiyang samanten kathahipun
punika?" 10 Gusti Yesus ngandika:
"Wong-wong iku konen padha linggih!"
Anadene ing kono akeh sukete, wong-
wong mau banjur padha linggih, kang la-
nang cacahe watara limang ewu. 11 Gusti
Yesus tumuli mundhut roti mau, lan sa-
wuse saos sokur, banjur diedum-edum
marang kang padha linggih ing kono,
mangkono uga iwake, sakarepe olehe
arep padha mangan. 12 Sawuse padha
wareg, Gusti Yesus tumuli dhawuh ma-
rang para sakabate: "Cuwilan turahane
padha klumpukna, supaya aja ana kang
kececeran!" 13 Banjur iya diklumpukake
oleh rolas wakul kebak isi cuwilan roti
sair lima mau, yaiku sisane kang wus pa-
dha dipangan dening wong-wong mau.
14 Bareng wong-wong mau ndeleng ka-
elokan kang ditindakake dening Gusti
Yesus iku, tumuli padha ngucap: "Panje-
nengane iku nyata Kangjeng Nabi kang
bakal rawuh ing jagad."
15 Sarehne Gusti Yesus pirsa, yen se-
dyane wong-wong iku padha teka arep
mboyong Panjenengane kalawan peksan,
arep kajumenengake ratu, Panjenengane
banjur sumingkir minggah ing gunung
maneh piyambakan.

### Gusti Yesus tindak napak ing banyu 6:16-21

Mt 14:22-33 Mk 6:45-52

16 Bareng wayah sore para sakabate
padha mudhun menyang ing sagara, ban-
jur padha nunggang prau 17 arep nya-
brang menyang ing Kapernaum. Ba-
reng wus wengi, Gusti Yesus kok meksa
durung rawuh, 18 mangka ombaking
sagara ngedab-edabi, amarga katempuh
ing angin gedhe. 19 Bareng olehe padha
ndhayung para sakabat mau wus oleh
watara loro utawa telung mil*, weruh
Gusti Yesus tindak napak ing banyu
nyelaki praune, temahan padha wedi.
20 Nanging tumuli dipangandikani: "Iki
Aku, aja padha wedi!" 21 Para sakabat
banjur ngaturi Panjenengane minggah
ing prau, lan sanalika iku uga praune
tekan ing dharatan kang kasedya.

### Wong akeh padha nggoleki Gusti Yesus 6:22-59

22 Esuke wong akeh kang isih ana ing
sabranging sagara, padha sumurup yen
ing kono ora ana prau maneh kajaba
mung siji mau, mangka Gusti Yesus ora
nitih bareng kajo sakabate, mung para
sakabat dhewe kang mancal. 23 Nanging
tumuli ana prau liyane sawatara teka
saka ing Tiberias ana ing sacedhake
panggonan mangan roti sawuse Gusti
caos sokur mau. 24 Bareng padha weruh
yen Gusti Yesus ora ana ing kono dalah
para sakabate, banjur iya padha nung-
gang prau, nusul menyang ing Kaper-
naum, nggoleki Gusti Yesus. 25 Bareng
wong-wong mau meruhi Panjenengane
ana ing sabrange sagara, tumuli padha
munjuk: "Rabbi, kala punapa anggen
Paduka rawuh ing ngriki?" 26 Gusti Ye-
sus mangsuli pangandikane: "Satemen-
temene pituturKu ing kowe, kowe padha
nggoleki Aku iku ora awit kowe padha
weruh pratandha, nanging marga wus
padha mangan roti nganti wareg. 27 Pa-
dha tumindaka ing gawe, aja supaya oleh
pangan kang kena ing rusak, nanging
supaya oleh pangan kang bisa tahan
tumeka ing urip langgeng, kang bakal
diparingake marang kowe dening Putra-
ning Manungsa, awit iya Panjenengane
iku kang wus disahake kalawan dicap
dening Sang Rama Allah." 28 Wong-
wong mau banjur padha munjuk: "Ka-
wula kedah sami nglampahi punapa su-
pados nindakaken padamelan ingkang
kakarsakaken dening Allah?" 29 Dha-
wuh wangsulane Gusti Yesus marang
wong-wong mau: "Iki pagawean kang di-
karsakake dening Gusti Allah, yaiku
supaya kowe padha pracaya marang
kang kautus dening Allah."
30 Unjuke wong-wong mau: "Pratan-
dha punapa ingkang Paduka tindakaken,
supados kawula saged sami ningali sarta
lajeng pitados dhateng Paduka? Paduka
nglampahi pandamel punapa? 31 Para le-
luhur kawula sami nedha mana wonten
ing ara-ara-samun, kados ingkang sam-
pun kaseratan: Padha diparingi roti saka
ing swarga."

* 6:19 1 mil = ± 1480 m.

32 Pangandikane Gusti Yesus: "Sate-
men-temene pituturKu marang kowe:
Dudu Nabi Musa kang maringi roti
marang kowe saka ing swarga iku, na-
nging RamaKu kang maringi roti sajati
kang saka swarga marang kowe kabeh.
33 Awitdene roti kang saka Gusti Allah
yaiku kang tumurun saka ing swarga sar-
ta kang nguripi jagad." 34 Unjuke wong-
wong mau: "Gusti, kawula mugi Paduka
paringi roti punika ing salaminipun!"
35 Pangandikane Gusti Yesus: "Aku iki
roti panguripan; sing sapa marani Aku,
iku ora bakal luwe maneh, sarta sing
sapa pracaya marang Aku, iku ora bakal
ngelak maneh. 36 Nanging kowe wus
padha Daktuturi: Sanadyan kowe wus
padha ndeleng marang Aku, ewadene
padha ora pracaya. 37 Kabeh kang dipa-
ringake marang Aku dening Sang Rama,
iku bakal padha marani Aku. Sarta sapa
kang marani Aku ora bakal Daktampik.
38 Sabab anggonKu tumurun saka ing
swarga iku ora supaya nglakoni karepKu
dhewe, nanging karsane kang ngutus
Aku. 39 Dene karsane Sang Rama kang
ngutus Aku iku mangkene: Kabeh kang
wus kaparingake marang Aku iku aja
nganti ana kang ilang, nanging supaya
Daktangekna besuk ing wekasaning ja-
man. 40 Sabab karsane RamaKu iku,
yaiku supaya saben wong kang ndeleng
lan pracaya marang Sang Putra, iku
nduwenana urip langgeng, sarta supaya
Aku nangekna besuk ing wekasaning
jaman."

41 Wong-wong Yahudi banjur pating
kedumel ing bab Panjenengane, awit ana
pangandikane mangkene: "Aku iki roti
kang tumurun saka ing swarga." 42 Pa-
dha grenengan mangkene: "Apa iku
dudu Yesus anake Yusuf? Aku rak padha
wanuh karo bapa-biyunge? Kang iku ka-
priye kok duwe pangucap: Aku tumurun
saka ing swarga?" 43 Gusti Yesus banjur
mangsuli pangandikane: "Aja padha pa-
ting kedumel.

44 Ora ana wong kang bisa marani
Aku, kajaba manawa digendeng dening
Sang Rama kang ngutus Aku, amarga
Aku kang bakal nangekake besuk ing
wekasaning jaman. 45 Ing kitabe para
nabi ana tulisan mangkene: "Wong
kabeh bakal kawulang dening Allah."
Mulane sok wonga kang wus ngrungok-
ake sarta nampani piwulang saka Sang
Rama, iku marani Aku. 46 Kang mang-
kono iku ora ateges ana wong kang wus
weruh marang Sang Rama. Mung kang
pinangkane saka ing Allah iku kang wus
ndeleng Sang Rama. 47 Satemen-temene
pituturKu marang kowe: Sing sapa pra-
caya, iku nduweni urip langgeng.

48 Aku iki roti panguripan. 49 Leluhur-
mu padha mangan mana ana ing ara-ara-
samun, nanging wis padha mati. 50 Iki
roti kang tumurun saka ing swarga: Sing
sapa mangan iku, ora bakal mati. 51 Aku
iki roti kang urip, kang wus tumurun
saka ing swarga. Manawa wong mangan
roti iki, bakal urip ing salawas-lawase.
Anadene roti bakal paweweh Ku yaiku
dagingKu, kang bakal Dakwenehake
kanggo uripe jagad."

52 Wong-wong Yahudi tumuli padha
bebantahan, pangucape: "Wong iku ka-
priye bisane menehake daginge supaya
padha dakpangan?" 53 Gusti Yesus
ngandika marang wong-wong mau: "Sa-
temen-temene pituturKu marang kowe:
Manawa kowe ora mangan daginge Pu-
trane Manungsa lan ora ngombe getihe
mesthi ora padha kadunungan urip.
54 Sapa wong kang mangan dagingKu lan
ngombe getihKu, iku nduweni urip lang-
geng, sarta Aku kang bakal nangekake
besuk ing dina wekasaning jaman. 55 Sa-
bab dagingKu iku pangan kang sajati, lan
getihKu iku omben-omben kang sajati.
56 Wong kang mangan dagingKu lan
ngombe getihKu, iku dadi tetep ana ing
Aku, lan Aku ana ing wong iku. 57 Pa-
dha kaya Sang Rama kang gesang ngutus
Aku lan Aku urip dening Sang Rama,
mangkono uga sing sapa mangan Aku
iku iya bakal urip dening Aku. 58 Iki roti
kang wus tumurun saka ing swarga.
Dudu roti kaya kang dipangan dening
para leluhurmu, lan banjur wus padha
mati. Sing sapa mangan roti iki bakal
urip ing salawas-lawase."

59 Anggone mangandikakake iku mau
nalika Gusti Yesus mulang ana ing papan
pangibadah ing Kapernaum.

ay 31: Pa 16:4, 15, Ms 78:24
ay 45: Ye 54:13

**Para siswa ing Galilea kang
pada mundur
6:60-66**

60 Para siswa bareng krungu kang
mangkono mau akeh kang padha ngucap
mangkene: "Tetembungan iki keras
temenan, kang betah ngrungokake bae
sapa?" 61 Gusti Yesus mirsa sajroning
panggalih manawa siswane padha ngedu-

mel ing bab iku mau, banjur mangan-
dikani: ''Apa kowe padha kacenthok ing
pituturKu iku mau? 62 Kang iku kapriye
saupama kowe padha weruh Putrane Ma-
nungsa sumengka menyang padunungane
kang dhisik? 63 Roh iku kang nguripake,
daging iku ora ana paedahe. Tembung
kang Daktuturake marang kowe iku roh
lan urip. 64 Nanging ana panunggalanmu
kang ora pracaya.'' Pancen Gusti Yesus
ora kekilapan wiwit-wiwitan mula, sapa
wonge kang padha ora pracaya, lan kang
bakal masrahake Panjenengane. 65 Pan-
jenengane banjur ngandika: ''Mulane
kowe wus padha Dakwarah mangkene:
Ora ana wong kang bisa marani Aku ka-
jaba manawa wus kaparingan wewenang
saka Sang Rama.'' 66 Wiwit nalika iku
para siswane akeh kang padha mundur,
wus ora ndherekake tindake maneh.

**Pangakune Petrus**
**6:67-71**

67 Kang iku Gusti Yesus ngandika ma-
rang sakabat rolas: ''Apa kowe ora
padha arep lunga uga?'' 68 Atur wangsul-
ane Simon Petrus: ''Gusti, ingkang
kawula purugi sinten? Pangandika Padu-
ka punika pangandikaning gesang lang-
geng. 69 Saha kawula sampun sami pita-
dos tuwin sumerep, bilih Paduka punika
Sang Suci kagunganing Allah.'' 70 Pa-
ngandikane Gusti Yesus: ''Rak Aku dhe-
we kang milih kowe wong rolas iki, na-
nging salah siji ing panunggalanmu iku
Iblis.'' 71 Anadene kang dipangan-
dikakake mangkono iku Yudas anake
Simon Iskariot, marga iku panunggalane
sakabat rolas, kang bakal ngulungake
Gusti Yesus.

ay 68-69: Mt 16:16, Mk 8:29, Lk 9:20

**Gusti Yesus tindak menyang Yerusalem ngrawuhi riyaya Tancebing Tarub**
**7:1-13**

7 Sawuse mangkono Gusti Yesus lela-
na ngideri ing tanah Galilea. Mula-
ne ora karsa terus ana ing tanah Yudea,
awit wong Yahudi padha ngarah sedane.
2 Nalika iku ngarepake riyayane wong
Yahudi kang aran riyaya Tancebing
Tarub. 3 Kang iku sadhereke Gusti Yesus
padha matur marang Panjenengane:
''Suwawi Panjenengan bidhal dhateng
ing tanah Yudea, supados para murid
Panjenengan inggih sami sageda ningali
pandamel ingkang Panjenengan tindak-
aken. 4 Sabab sadaya tiyang ingkang
ngangkah dados kawigatosanipun tiyang
kathah punika rak boten wonten ingkang
tumindak kanthi sesidheman. Manawi
Panjenengan nglampahi pandamel maka-
ten punika, suwawi Panjenengan nge-
dheng dhateng jagad.'' 5 Sabab dalah
para sadhereke iya padha ora pracaya
marang Panjenengane. 6 Gusti Yesus
tumuli ngandika marang sadhereke mau:
''Durung tumeka ing wektuKu, nanging
tumrape kowe kabeh tansah ana wektu-
ne. 7 Jagad iku ora bisa sengit marang
kowe, nanging Aku disengiti, amarga
Aku nekseni yen panggawene jagad iku
ala. 8 Kowe padha mangkata nekani
riyaya iku, Aku durung mangkat mrana,
awit durung tumeka ing wektuKu.''
9 Gusti Yesus sawuse ngandika mang-
kono banjur kantun ana ing tanah Gali-
lea.
10 Nanging bareng para sadhereke wus
mangkat nekani riyaya mau, Panjeneng-
ane iya tindak, nanging ora ngeblak, dadi
kanthi sesidheman. 11 Nalika riyaya,
wong-wong Yahudi padha nggoleki Pan-
jenengane, calathune: ''Wonge ana ing
ngendi?'' 12 Sarta ing antarane wong
akeh mau keprungu rerasanan bab Pan-
jenengane; ana kang ngucap mangkene:
''Iku wong becik.'' Liyane maneh: ''Ora,
iku nasarake wong akeh.'' 13 Ewadene
ora ana wong siji-sijia kang wani rem-
bugan ngeblak bab Panjenengane, awit
wedi marang wong Yahudi.

ay 2: Km 23:34, PT 16:13

**Paseksene Gusti Yesus tumrap sarirane**
**7:14-24**

14 Bareng wus nengah-nengahi riyaya,
Gusti Yesus lumebet ing Padaleman Suci
sarta memulang. 15 Wong Yahudi padha
kaeraman, pangucape: ''Wong iku olehe
kawruh kang kaya mangkono iku saka
ing ngendi, dene ora nganggo sinau!''
16 Gusti Yesus mangsuli: ''Piwulang iki
dudu piwulangKu dhewe, nanging piwu-
lange kang ngutus Aku. 17 Sok wonga
kang gelem nglakoni karsane, mesthi ba-
kal ngreti piwulangKu iki saka Allah, apa
saka tetembunganKu dhewe. 18 Wong
kang rembuge saka karepe dhewe iku
ngarah kaluhurane dhewe. Nanging
wong kang ngupaya kaluhurane kang
ngutus, iku kang temen, sarta ora kadu-
nungan cidra. 19 Apa dudu Nabi Musa
kang ndhawuhake angger-anggering
Toret marang kowe? Nanging panung-

galanmu ora ana siji-sijia kang ngestok-
ake angger-anggering Toret iku. Sabab
apadene kowe padha ngarah patiKu?"
20 Atur wangsulane wong akeh: "Sampe-
yan punika kapanjingan dhemit. Ingkang
ngangkah pejah sampeyan sinten?"
21 Paring wangsulane Gusti Yesus ma-
rang wong-wong mau: "Mung ana pang-
gawe siji kang Daklakoni, mangka kowe
kabeh padha gumun. 22 Nabi Musa
ndhawuhake pranatan tetak marang
kowe; sabenere pranatan tetak iku ora
saka Nabi Musa, nanging saka para
leluhur kita, lan ing dina Sabat kowe iya
padha netaki wong. 23 Manawa wong
ditetaki ing dina Sabat, supaya angger-
anggere Nabi Musa aja nganti katerak,
apa kowe padha panas atimu marang
Aku, dene Aku marasake badan sakojur
ing dina Sabat? 24 Anggonmu ngukumi
aja manut apa kang katon, nanging
ngukumana kanthi adil."

ay 22: Pd 17:10, Km 12:3 ay 23: Yo 5:9

**Padudon bab kawijilane Gusti Yesus**
**7:25-36**

25 Wong Yerusalem sawatara padha
ngucap: "Apa dudu Wong iku kang
diarah patine? 26 Lah kok kanthi saenake
bae pangucape, sarta wong-wong ora
padha madoni apa-apa. Apa kirane para
panggedhe kita iya wus ngreti manawa
Dheweke iku Sang Kristus temenan?
27 Nanging mungguh wong iku kita wus
ngreti pinangkane. Mangka samangsa
Sang Kristus iku rawuh, ora ana kang
weruh pinangkane." 28 Nalika Gusti
Yesus memulang ana ing Padaleman
Suci, Panjenengane nguwuh mangkene:
"Pancen kowe padha wanuh marang
Aku, lan iya padha weruh pinangkaKu,
nanging tekaKu ora saka karepKu
dhewe. Aku diutus dening Panjenengane
kang asipat sayekti, kang kowe padha
ora wanuh. 29 Aku kang wanuh, amarga
wijilKu saka ing Panjenengane, lan iya
iku kang ngutus Aku."
30 Ing kono wong-wong mau padha
ngarah nyekel Gusti Yesus, ewadene ora
ana kang nganti nggepok sarirane,
amarga durung tekan ing wektune.
31 Ananging ing antarane wong akeh
iku akeh kang padha pracaya marang
Panjenengane sarta pangucape: "Mana-
wa Sang Kristus rawuh, apa iya bakal
nindakake mukjijat luwih akeh katim-
bang karo kang katindakake dening Pan-
jenengane iki?" 32 Para wong Farisi tu-
muli padha krungu yen wong akeh padha
grenengan kaya mangkono ing bab Pan-
jenengane, mulane para pangareping
imam lan para wong Farisi banjur padha
kongkonan para tukang jaga Padaleman
Suci dikon nyekel Panjenengane. 33 Gus-
ti Yesus banjur ngandika: "Mung kari
sawatara mangsa anggonKu ana ing an-
taramu, nuli Aku bakal sowan marang
kang ngutus Aku. 34 Kowe bakal padha
nggoleki Aku, nanging ora bakal ketemu,
sarta kowe padha ora bisa marani padu-
nunganKu." 35 Wong-wong Yahudi tu-
muli padha sapocapan: "Menyang ngen-
di ta parane wong kuwi, dene nganti aku
ora padha bisa nemokake? Apa arep ma-
rani wong kang padha ngumbara ana ing
antarane wong Yunani, arep memulang
wong Yunani? 36 Apa tegese tembung
kang diucapake: Kowe bakal padha
nggoleki Aku nanging ora bakal ketemu,
sarta kowe ora bakal padha bisa marani
padununganKu?"

**Banyu sumbering urip**
**7:37-44**

37 Bareng dina wekasan yaiku nalika
gedhe-gedhening riyaya mau, Gusti
Yesus jumeneng sarta nguwuh: "Sing
sapa ngelak, iku maranana Aku lan
ngombea! 38 Sing sapa pracaya marang
Aku iku kaya wiraose kitab: Ilen-ilen
banyu urip bakal padha mili saka ing
batine!" 39 Pangandikane mangkono iku
mau kang dikarsakake yaiku Roh, kang
bakal ditampa dening wong-wong kang
padha pracaya marang Panjenengane.
Dene nalika samana Roh Suci durung
rawuh, amarga Gusti Yesus durung ka-
mulyakake. 40 Wong akeh iku bareng
krungu pangandika iku mau, ana sawa-
tara kang banjur ngucap: "Nyata yen iku
Kangjeng Nabi kang kita anti-anti."
41 Liyane calathu: "Iku Sang Kristus."
Lan ana maneh kang ngucap: "Dudu,
wijile Sang Kristus iku ora saka ing
Galilea! 42 Amarga manut wirasane
Kitab Suci wijile Sang Mesih iku mesthi
saka trahe Sang Prabu Dawud." 43 Te-
mahane wong golongan padha diya-dini-
ya bab ing ngatase Gusti Yesus. 44 Sarta
ana panunggalane sawatara kang padha
arep nyekel Panjenengane, ewadene ora
ana kang nganti wani nggepok sarirane.

ay 37: Km 23:36 ay 38: Yk 47:1, Za 14:8
ay 42: Mi 5:1

### Gusti Yesus kabela dening Nikodhemus 7:45-52

45 Wong jaga mau tumuli padha bali
menyang ing ngarsane para pangarepe
imam lan para wong Farisi, sarta
dipangandikani: ''Kena apa kok ora kok-
gawa?'' 46 Wangsulane wong-wong iku:
''Salaminipun dereng nate wonten tiyang
ingkang wicanten kados tiyang punika!''
47 Wangsulane para wong Farisi marang
para wong jaga mau: ''Apa kowe iya wus
padha disasarake? 48 Para panggedhe lan
para wong Farisi apa ana kang pracaya
marang wong iku? 49 Nanging wong akeh
kae padha ora weruh ing Toret, padha
kena ing musibat.'' 50 Nikodhemus sawi-
jining wong panunggalane, kang biyen
wus tau sowan Gusti Yesus, calathu:
51 ''Punapa angger-angger kita ngukum
tiyang, saderengipun tiyang punika dipun
priksa lan dipun yektosi pratingkah-
ipun?'' 52 Kancane padha mangsuli:
''Panjenengan punapa inggih tiyang Ga-
lilea? Sumangga panjenengan priksa ing
salebeting Kitab Suci; temah panjeneng-
an badhe uninga bilih boten wonten nabi
ingkang rawuh saking tanah Galilea.''

ay 50: Yo 3:1-2

### Wong wadon kang laku bandrek 7:53-8:11

53 Wong-wong iku mau banjur padha
8 mulih sowang-sowangan, 1 nanging
Gusti Yesus tindak menyang ing gu-
nung Zaitun.
2 Bareng wayah bangun esuk Pan-
jenengane rawuh maneh ing Padaleman
Suci, lan rakyat kabeh padha sowan ing
ngarsane, Panjenengane banjur lenggah
mulang wong-wong iku. 3 Para ulama
lan para wong Farisi tumuli padha nga-
jokake wong wadon kang kacekel nalika
laku bandrek marang ngarsane. 4 Wong-
wong iku sawuse mapanake wong wadon
mau ing tengah, banjur padha munjuk
marang Gusti Yesus: ''Rabbi, tiyang estri
punika kacepeng nalika saweg lampah
bandrek. 5 Wonten ing angger-anggering
Toret Nabi Musa ndhawuhaken dhateng
kita, supados tiyang-tiyang estri ingkang
makaten punika dipun benturana ing
sela. Ingkang punika menggah pamang-
gih Panjenengan kadospundi?'' 6 Unjuke
kang mangkono iku mung kanggo nyoba
marang Panjenengane, supaya oleha ja-
laran anggone arep nggugat. Nanging
Gusti Yesus tumungkul banjur nyerat ing
lemah kalawan racikane. 7 Bareng olehe
padha takon para wong Farisi iku ora
uwis-uwis, Panjenengane tumuli jume-
neng sarta ngandika: ''Sapa bae panung-
galanmu kang tanpa dosa, iku miwitana
mbenturi watu wong wadon iku.'' 8 Pan-
jenengane banjur tumungkul maneh sar-
ta nyerat ing lemah. 9 Ananging sawuse
kang padha munjuk mau krungu pangan-
dika kang kaya mangkono, tumuli padha
lunga baka siji, wiwit saka kang tuwa
dhewe. Wekasan mung kari Gusti Yesus
piyambak karo wong wadon kang isih
tetep ana ing kono iku. 10 Gusti Yesus
tumuli jumeneng, sarta ngandika: ''He,
wong wadon, ana ngendi wong-wong
mau? Apa ora ana kang ngukum kowe?''
11 Unjuke wong wadon mau: ''Boten
wonten, Gusti.'' Pangandikane Gusti Ye-
sus: ''Aku uga ora ngukum kowe. Lu-
ngaa, lan wiwit saiki aja gawe dosa
maneh!''

ay 5: Km 20:10, PT 22:22-24

### Gusti Yesus iku pepadhanging jagad 8:12-20

12 Gusti Yesus paring dhawuh maneh
marang wong akeh: ''Aku iki pepa-
dhanging jagad; sing sapa ngetut-buri
Aku, ora bakal lumaku ana ing pepeteng,
nanging bakal nduweni padhanging
urip.'' 13 Unjuke para wong Farisi:
''Panjenengan nekseni sarira Panjeneng-
an piyambak, paseksen Panjenengan
boten sah.'' 14 Dhawuh wangsulane Gus-
ti Yesus: ''Sanadyan Aku nekseni awak-
Ku dhewe, nanging paseksenKu iku
nyata, amarga Aku sumurup ing sang-
kan-paranKu. Nanging kowe padha ora
sumurup sangkan-paranKu iku. 15 Ang-
gonmu padha njeksani iku nganggo
ukuraning manungsa, Aku ora njeksani
wong siji-sijia, 16 dene manawa Aku
njeksani, anggonKu njeksani iku sabe-
nere, amarga Aku ora ijen, ananging
Aku bebarengan karo Panjenengane
kang ngutus Aku. 17 Lan sajroning
Toretmu katulisan, yen paseksene wong
loro iku sah. 18 Aku kang nekseni mung-
guh awakKu dhewe, lan uga Sang Rama
kang ngutus Aku iya nekseni mungguh
ing Aku.'' 19 Wong mau padha munjuk:
''Ingkang Rama wonten ing pundi?''
Paring wangsulane Gusti Yesus: ''Kowe
padha ora wanuh marang Aku, lan iya
ora wanuh marang RamaKu. Manawa
kowe wanuh marang Aku, mesthi iya
wanuh marang RamaKu.''

20 Pangandika iku mau kadhawuhake
dening Gusti Yesus nalika Panjenengane
memulang ana ing Padaleman Suci,
sacedhake pethi bet-amal, ewadene ora
ana wong siji-sijia kang nyekel Panjenengane,
amarga durung tumeka ing
wektune.

ay 12: Mt 5:14, Yo 9:5 ay 13: Yo 5:31

### Pinangkane Gusti Yesus ora saka ing donya iki 8:21-29

21 Gusti Yesus tumuli ngandika maneh
marang wong akeh: "Aku iki bakal
lunga, lan kowe bakal padha nggoleki
Aku, nanging bakal padha mati sajroning
dosamu. Ing ngendi paranKu, kowe
ora padha bisa mrana." 22 Pangucape
wong-wong Yahudi: "Apa Dheweke iku
arep ngendhat, dene kok duwe pangucap:
Ing ngendi paranKu, kowe padha ora
bisa mrana?" 23 Pangandikane Gusti
Yesus: "Kowe iku pinangkamu saka ing
ngisor, Aku iki saka ing ngaluhur, kowe
iku pinangkamu padha saka ing donya
iki, nanging Aku ora saka ing donya iki.
24 Mulane Aku mau tutur ing kowe,
manawa kowe bakal padha mati sajroning
dosamu. Amarga manawa kowe
padha ora ngandel yen Aku iki Panjenengane,
wus mesthi kowe bakal padha
mati ing sajroning dosamu." 25 Ing kono
pangucape wong-wong mau: "Panjenengan
punika sinten?" Pangandikane
Gusti Yesus: "Apa gunane rembugan
maneh karo kowe kabeh? 26 Akeh
prakara kang prelu Daktuturake mungguh
ing kowe lan akeh uga kang kudu
Dakukumake tumrap kowe kabeh; nanging
kang ngutus Aku bener, apa kang
Dakrungu saka Panjenengane, yaiku
kang Dakwarahake marang jagad."
27 Wong-wong kang kadhawuhan iku ora
nggraita manawa kang kadhawuhake iku
Sang Rama. 28 Kang iku Gusti Yesus
ngandika: "Besuk samasa kowe wus
nyengkakake* Putraning Manungsa, tumuli
kowe lagi bakal padha sumurup yen
Aku iki Panjenengane, sarta ora nglakoni
apa-apa saka karepKu dhewe, nanging
apa kang Dakwarahake iku miturut
kaya anggonKu wus diwulang
dening RamaKu. 29 Kang ngutus Aku iku
nunggil karo Aku. Sang Rama ora nilar
Aku ijen, awit Aku tansah nglakoni kang
dadi keparenge."

### Kayekten marganing kamardikan 8:30-36

30 Bareng Gusti Yesus wus ngandika
bab iku mau kabeh, akeh wong kang
padha pracaya marang Panjenengane.
31 Gusti Yesus banjur ngandika marang
wong-wong Yahudi kang padha pracaya,
dhawuhe: "Manawa kowe padha ngantepi
ing pituturKu, kowe sanyata padha
dadi siswaKu, 32 sarta bakal padha mangreti
ing kayekten, lan kayekten iku
bakal mardikakake kowe." 33 Wong-wong
tumuli padha mangsuli: "Kula
sami tedhak-turunipun Rama Abraham,
lan dereng nate ngawula dhateng sok
tiyanga; kadospundi kok Panjenengan
ngandika: Kowe bakal padha mardika?"
34 Gusti Yesus mangsuli pangandikane:
"Satemen-temene pituturKu marang
kowe: Sing sapa nglakoni dosa iku dadi
bature dosa. 35 Anadene mungguh batur
iku ora tetep pamanggone ana ing omah,
nanging Putra iku tetep pamanggone.
36 Kang iku manawa Sang Putra wus
mardikakake kowe, kowe iya padha mardika
temenan."

ay 33: Mt 3:9, Lk 3:8

### Tedhak-turune Rama Abraham kang wijile ora saka ing Allah 8:37-47

37 "Aku wus weruh manawa kowe iku
padha tedhak-turune Rama Abraham,
nanging kowe padha ngarah mateni Aku,
awit pituturKu ora oleh papan ana ing
kowe. 38 Apa kang wus Dakdeleng ana
ing RamaKu, iya iku kang Dakucapake.
Mangkono uga kowe, padha nglakoni
apa kang kokrungu saka bapakmu."
39 Wong Yahudi padha mangsuli unjuke:
"Bapa kula inggih Rama Abraham." Pangandikane
Gusti Yesus: "Manawa kowe
padha dadi putrane Rama Abraham kowe
mesthi padha nglakoni apa kang katindakake
dening Rama Abraham. 40 Nanging
kang koktindakake yaiku ngarah
mateni Aku, wong kang wus nglairake
kayekten marang kowe, iya iku kang wus
Dakrungu saka Gusti Allah; panggawe
kang kaya mangkono iku ora katindakake
dening Rama Abraham. 41 Kowe
kabeh padha nglakoni panggawene bapakmu
dhewe." Unjuke wong-wong
mau: "Lair kula punika boten saking
bedhang, kula sami gadhah Rama satunggal
inggih punika Gusti Allah."

* 8:28 ing kajeng salib saha ing kamulyan.

42 Pangandikane Gusti Yesus: "Manawa
Gusti Allah iku Ramamu, kowe mesthi
padha tresna marang Aku, awit wijilKu
lan tekaKu iki saka ing Allah. Apa
maneh tekaKu iku iya ora saka karepKu
dhewe, nanging Panjenengane kang ngu-
tus Aku. 43 Sabab apa kowe padha ora
mangreti tembungKu? Iku awit kowe
padha ora bisa nyandhak pituturKu.
44 Bapakmu iku Iblis, lan kowe padha
seneng nglakoni kasenengane bapakmu
iku. Dheweke dadi tukang mateni wong
wiwit wiwitan mula, sarta ora ngandhemi
ing kayekten, awit kayekten iku ora
dumunung ing dheweke. Samasa dhe-
weke ngucapake goroh, pangucape iku
saka wateke dhewe, amarga dheweke iku
tukang goroh lan bapakne sakabehing
goroh. 45 Nanging sarehne Aku iki mitu-
turake kayekten, mulane ora kokandel.
46 Sapa panunggalanmu kang mbuktek-
ake manawa Aku tumindak dosa? Mana-
wa Aku mituturake kayekten, sabab apa
kowe padha ora pracaya marang Aku?
47 Wong kang wijile saka Allah iku
mesthi ngrungokake pangandikaning
Allah. Mulane kowe ora padha ngru-
ngokake, awit asalmu iku ora saka ing
Allah."

**Gusti Yesus wus ana sadurunge Rama Abraham dumadi**
**8:48-59**

48 Wong Yahudi padha mangsuli:
"Rak ya bener, ta, kandhaku yen kowe
iku wong Samaria kang kapanjingan dhe-
mit?" 49 Paring wangsulane Gusti Yesus:
"Aku ora kapanjingan dhemit, nanging
Aku ngluhurake RamaKu sarta kowe ora
padha ngajeni Aku. 50 Nanging Aku ora
ngudi marang kaluhuranKu: Ana siji
kang ngupaya lan Panjenengane iku uga
kang ngadili. 51 Satemene pituturKu ma-
rang kowe: Sapa kang netepi ing pitutur-
Ku iku bakal ora ngalami pati ing sala-
was-lawase." 52 Pangucape wong-wong
Yahudi: "Saiki aku padha weruh yen Ko-
we iku kranjingan dhemit. Rama Abra-
ham seda para nabi mangkono uga,
mangka Kowe iku kok duwe pangucap:
Sapa wong kang netepi ing pituturKu,
bakal ora ngalami pati ing salawas-
lawase. 53 Kowe apa ngungkuli leluhurku
Rama Abraham kang wus seda! Para
nabi iya padha seda. Kowe iku ngaku-
aku sapa ta?" 54 Gusti Yesus mangsuli:
"Manawa Aku ngluhurake awakKu dhe-
we, kaluhuranKu iku ora ana gunane
sathithik-thithika. Kang ngluhurake Aku
iku RamaKu, iya iku kang koksebut Al-
lahmu. 55 Mangka kowe padha ora wa-
nuh marang Panjenengane, nanging Aku
kang wanuh. Saupama Aku munia yen
ora wanuh, Aku dadi wong goroh padha
kaya kowe. Nanging Aku wanuh marang
Panjenengane, sarta netepi ing pangan-
dikane. 56 Rama Abraham leluhurmu
rena panggalihe dene bakal nguningani
ing dinaKu, lan iya wus nguningani sar-
ta ndadekake bingahe." 57 Pangucape
wong Yahudi sabanjure: "UmurMu
durung nganti seket taun, kapriye ang-
gonMu wus weruh Rama Abraham?"
58 Paring wangsulane Gusti Yesus:
"Satemen-temene pituturKu marang ko-
we: Sadurunge Rama Abraham dumadi,
Aku wus ana." 59 Ing kono wong-wong
banjur padha njupuki watu, arep mben-
turi Panjenengane; nanging Panjeneng-
ane ngoncati, sarta nilar Padaleman Suci.

**Wong wuta wiwit lair mula**
**9:1-41**

9 Nalika Gusti Yesus langkung, mirsa
wong kang wuta wiwit lair mula.
2 Para sakabate banjur munjuk pitakon
marang Panjenengane: "Rabbi, sinten
ingkang damel dosa, tiyang punika
piyambak punapa tiyang sepuhipun,
dene ngantos lairipun wuta makaten?"
3 Paring wangsulane Gusti Yesus: "Dudu
wong iki, lan iya dudu wong tuwane, na-
nging iku supaya pakaryan-pakaryane
Gusti Allah kalairna ana ing wong iku.
4 Aku kudu padha nglakoni ayahane
Panjenengane kang ngutus Aku mum-
pung isih awan. Wayah bengi bakal teka,
wayahe wong ora bisa nglakoni paga-
wean. 5 Sasuwene Aku ana ing donya,
Aku dadi pepadhanging jagad." 6 Sa-
wuse ngandika mangkono, tumuli kecoh
ing lemah. Kecoh mau digawe luluhan
lemah banjur dileletake ing mripate wong
kang wuta mau. 7 Banjur dipangan-
dikani: "Lungaa, adusa menyang ing
blumbang padusan ing Siloam." Siloam
tegese "Kang diutus". Wonge tumuli
mangkat lan adus; baline wus bisa
ndeleng.

8 Tangga-tanggane lan wong-wong
kang maune weruh anggone papriman
banjur padha ngucap: "Apa wong iku
dudu kang adate papriman?" 9 Ana kang
mangsuli: "Bener iya iku wonge." Ana
maneh kang calathu: "Dudu, mung
madha rupa bae." Wonge dhewe banjur

calathu: "Leres, inggih kula punika
tiyangipun." 10 Tumuli ditakoni: "Ka-
priye mripatmu bisane melek?" 11 Wang-
sulane: "Tiyang nama Yesus damel
luluhan siti, lajeng dipun leletaken ing
mripat kula; kula tumunten dipun dha-
wuhi: Lungaa menyang padusan ing Silo-
am, adusa! Kula lajeng mangkat, lan
sasampunipun adus tumunten saged ni-
ngali punika." 12 Wong-wong mau takon
maneh: "Ana ing ngendi Dheweke?"
Wangsulane kang ditakoni: "Kula boten
sumerep."
13 Wong kang maune wuta mau banjur
diirid menyang ngarsane para wong
Farisi. 14 Anadene anggone Gusti Yesus
damel luluhan lemah lan ngelekake
mripate wong wuta mau pinuju dina
Sabat. 15 Para wong Farisi tumuli iya
ndangu marang wong mau, kapriye bi-
sane melek. Ature kang kadangu:
"Mripat kula dipun leleti luluhan siti,
kula lajeng adus, samangke kula saged
ningali." 16 Sawenehing para wong
Farisi mau tumuli ngandika: "Wong kae
ora saka ing Allah, awit ora netepi dina
Sabat." Liyane ana kang. padha ngan-
dika: "Wong kang nandhang dosa kapri-
ye bisane gawe mukjijat kang kaya
mangkono iku?" Temahan padha diya-
diniya. 17 Para wong Farisi banjur padha
ngandika maneh marang wong kang
maune wuta iku: "Panganggepmu ma-
rang wong iku kapriye, rehne kowe kang
dielekake mripatmu?" Ature kang dida-
ngu: "Panjenenganipun punika nabi."
18 Anadene wong-wong Yahudi iku
padha ora ngandel yen dheweke maune
wuta lan lagi bae bisa ndeleng maneh,
nganti padha nimbali wong tuwane,
19 sarta didangu: "Apa iki anakmu kang
kokkandhakake yen wuta wiwit lair mula
iku? Yen mangkono kapriye dene kok
saiki bisa ndeleng?" 20 Wangsulane
wong tuwane mau: "Kula sami sumerep
bilih punika anak kula, saha wuta wiwit
lair mila, 21 nanging kadospundi dene
sapunika saged ningali, kula sami boten
sumerep. Utawi sinten ingkang ngelek-
aken mripatipun, kula inggih sami boten
sumerep. Anak kula sampun diwasa,
panjenengan dangu piyambak, piyam-
bakipun saged ngaturaken prakawis
badanipun piyambak." 22 Ature wong
tuwane kang kaya mangkono iku awit
padha wedi marang wong Yahudi, marga
wong Yahudi wus padha sarujuk, samasa
ana wong kang ngakoni Panjenengane
iku Sang Kristus, bakal disebratake.
23 Mulane wong tuwane mau padha ma-
tur: "Anak kula sampun diwasa, pan-
jenengan dangu piyambak."
24 Wong kang maune wuta iku banjur
diundang kang kaping pindhone, sarta
diaturi: "Kowe ngurmatana Allah; akù
padha sumurup manawa kae wong do-
sa." 25 Wangsulane wong mau: "Tiyang
punika punapa tiyang dosa, kula boten
sumerep, namung saprakawis ingkang
kula mangretosi, inggih punika suwau-
nipun kula wuta, sapunika saged ninga-
li." 26 Pitakone maneh: "Kowe dika-
pakake? Anggone ngelekake mripatmu
kapriye patrape?" 27 Wangsulane wong
mau: "Kula sampun matur dhateng pan-
jenengan lan panjenengan boten midha-
ngetaken. Punapaa dene panjenengan
badhe midhangetaken malih? Punapa
panjenengan inggih kapengin dados mu-
ridipun?" 28 Wong mau tumuli dipisuhi,
pangucape: "Kowe iku muride, nanging
aku kabeh iki murid-muride Nabi Musa.
29 Aku padha sumurup yen Gusti Allah
wus ndhawuhake pangandika marang
Nabi Musa. Nanging mungguh wong kae
aku padha ora weruh pinangkane."
30 Wong mau tumuli mangsuli: "Lah,
punika rak aneh, dene panjenengan ma-
lah boten sami mirsa pinangkanipun,
mangka Panjenenganipun sampun nge-
lekaken mripat kula. 31 Kula sami su-
merep, bilih Gusti Allah punika mesthi
boten nyembadani dhateng tiyang dosa,
nanging tiyang-tiyang mursid sarta ing-
kang nglampahi karsanipun, punika ing-
kang dipun sembadani. 32 Salaminipun
dereng nate kapireng bilih wonten tiyang
ingkang saged ngelekaken mripatipun
tiyang wuta lair mila. 33 Tiyang punika
manawi boten saking Allah, mesthi boten
saged nindakaken punapa-punapa."
34 Wangsulane wong-wong iku: "Kowe
iku kalairake sajrone dosa babar pisan,
kok arep mulang aku?" Temahan wong
iku katundhung.
35 Gusti Yesus mireng manawa wong
kang maune wuta mau wus katundhung.
Bareng Panjenengane kepranggul wong
mau banjur dipangandikani: "Apa kowe
pracaya marang Putraning Manungsa?"
36 Unjuke: "Sinten punika Gusti, supa-
dos kawula pitados dhateng Panjeneng-
anipun?" 37 Pangandikane Gusti Yesus:
"Kowe ora mung wus weruh Panjeneng-
ane bae, nanging Panjenengane kang lagi
sapocapan karo kowe, yaiku Panjeneng-

ane." 38 Kang kapangandikanan munjuk: "Kawula pitados, Gusti." Dheweke banjur sumungkem sujud marang Gusti Yesus. 39 Pangandikane Gusti Yesus: "TekaKu ing jagad iki arep ngadili, supaya wong kang ora ndeleng padha bisa ndeleng, lan kang ndeleng padha dadia wuta."

40 Pangandika iku kaprungu dening wong Farisi sawatara kang lagi ana ing kono, wong iku tumuli padha munjuk: "Kula punika punapa inggih sami wuta?" 41 Pangandikane Gusti Yesus: "Manawa kowe wutaa, mesthi padha ora duwe dosa. Nanging sarehne saiki kowe padha kandha: Aku padha ndeleng, dadi tetep dosamu."

ay 5: Mt 5:14, Yo 8:12

### Pangon kang utama
### 10:1-21

10 "Satemen-temene pituturKu marang kowe: Sapa kang mlebu ing kandhang wedhus ora metu ing lawang, nanging menek ing tembok, iku maling utawa rampog; 2 balik kang lumebune metu ing lawang, iku pangone wedhus. 3 Iku kang diwengani dening kang tunggu lawang sarta wedhus-wedhuse padha nilingake swarane lan dheweke tumuli ngundangi wedhus-wedhuse manut jenenge dhewe-dhewe sarta banjur digiring metu. 4 Manawa wedhuse iku wus diwetokake kabeh, dheweke lumaku ing ngarep lan wedhuse padha ngetut-buri, marga wedhus-wedhus mau niteni swarane. 5 Nanging wong liya mesthi ora ditutburi, malah ditinggal mlayu, marga wedhus-wedhus iku ora wanuh marang swarane wong-wong liyane."

6 Pasemon iku dipangandikakake dening Gusti Yesus marang wong-wong mau, nanging padha ora ngreti tegese pangandika iku. 7 Gusti Yesus tumuli ngandika maneh: "Satemen-temene pituturKu marang kowe: Iya Aku iki lawange wedhus-wedhus iku. 8 Sakehe wong kang tekane sadurunge Aku, iku maling lan rampog, lan wedhus-wedhus iku ora padha ngrungokake marang wong-wong iku. 9 Aku iki lawange; sapa kang lumebune metu ing Aku, iku bakal kapitulungan rahayu, sarta bakal lumebu lan metu, apadene bakal nemu pangonan. 10 Maling iku tekane mung arep nyolong lan nyembeleh sarta nyirnakake; Aku iki teka supaya wedhus-wedhus padha duwea urip, kanthi kaluberan.

11 Iya Aku iki pangon kang utama. Pangon kang utama iku ngetohake nyawane kanggo wedhus-wedhuse, 12 nanging mungguh buruh kang dudu pangon sarta dudu kang duwe wedhus-wedhus iku dhewe, samasa weruh ana asu ajag teka, wedhuse ditinggal mlayu, temah asu ajag iku nubruki lan mbuyarake wedhuse. 13 Anggone lumayu iku jalaran mung buruh, lan ora gumati marang wedhus-wedhuse iku. 14 Aku iki pangon kang utama sarta Aku niteni kang dadi wedhus-wedhusKu lan wedhus-wedhusKu padha wanuh marang Aku 15 kayadene Sang Rama anggone tepang marang Aku sarta Aku wanuh marang Sang Rama, sarta Aku ngetohake nyawaKu kanggo wedhus-wedhusKu. 16 Aku isih duwe wedhus liyane maneh, kang ora saka ing kandhang kene; wedhus-wedhus iku iya prelu Dakgiring uga, lan bakal padha ngrungokake swaraKu sarta bakal dadi pepanthan siji, pangon siji. 17 Sang Rama ngasihi Aku, jalaran Aku ngulungake nyawaKu supaya Daktampani maneh. 18 Ora ana wong siji bae kang ngrebut nyawaKu, nanging Dakulungake miturut sakarepKu dhewe. Aku kuwasa ngulungake, lan kuwasa ngukup maneh. Dhawuh iki kang Daktampa saka RamaKu."

19 Marga saka pangandika kang mangkono iku tumuli tuwuh pasulayan maneh ing antarane wong-wong Yahudi. Panunggalane akeh kang duwe pangucap mangkene: 20 "Wong iku kapanjingan dhemit sarta owah; yagene padha kokrungokake?" 21 Ana liyane kang calathu: "Iku rak dudu tembunge wong kranjingan dhemit; apa dhemit bisa ngelekake mripate wong-wong wuta?"

ay 15: Mt 11:27, Lk 10:22

### Gusti Yesus katampik dening wong Yahudi
### 10:22-39

22 Ora antara lawas, ing Yerusalem pinuju riyaya Pambangune Padaleman Suci; nalika samana mbeneri mangsa bedhidhing. 23 Gusti Yesus tindak-tindak ana ing Padaleman Suci, ing bangsal Suleman. 24 Ing kono wong-wong Yahudi banjur padha ngrubung Panjenengane lan padha munjuk: "Ngantos pinten dangunipun anggen Panjenengan damel mangu-mangunipun manah kula? Manawi Panjenengan punika Sang Kristus, Panjenengan blakakaken dhateng kula sadaya." 25 Paring wangsulane Gusti Ye-

sus: "Kowe wus padha Daktuturi na-
nging padha ora pracaya; panggawe kang
Daklakoni atas asmane RamaKu, iku
kang padha nekseni mungguhing Aku,
26 nanging kowe padha ora pracaya,
amarga kowe dudu panunggalane we-
dhus-wedhusKu. 27 Wedhus-wedhusKu
padha nilingake swaraKu, sarta Aku wa-
nuh marang wedhus-wedhusKu, lan we-
dhus-wedhusKu padha ngetut-buri Aku,
28 apadene padha Dakwenehi urip lang-
geng, lan dheweke mesthi ora bakal pa-
dha nemu karusakan salawas-lawase lan
ora bakal ana wong kang ngrebut we-
dhus-wedhus iku saka ing tanganKu.
29 RamaKu kang maringake wedhus-
wedhus iki marang tanganKu, iku kalu-
hurane ngungkuli samubarang kabeh, lan
ora ana kang bisa ngrebut wedhus-
wedhus mau saka ing astane RamaKu.
30 Aku lan Sang Rama iku siji."
31 Wong Yahudi tumuli njupuki watu
maneh, arep kanggo mbenturi Panje-
nengane. 32 Pangandikane Gusti Yesus:
"Wus akeh panggawe utama kang saka
RamaKu kang Daktuduhake marang ko-
we. Panggawe iku mau endi kang dadi
jalarane kowe arep padha mbenturi watu
marang Aku?" 33 Wangsulane wong-
wong Yahudi: "Anggonku arep mbenturi
Kowe iku ora marga panggawe kang
utama, nanging marga anggonMu nye-
nyamah marang Gusti Allah, iya iku
amarga Kowe iku manungsa kok ma-
dhakake awakMu karo Gusti Allah."
34 Gusti Yesus mangsuli: "Ing Toretmu
apa ora katulisan mangkene: Ingsun wus
ngandika: Sira kabeh iku allah. 35 Ma-
nawa wong kang padha kadhawuhan
pangandikaning Allah iku diarani allah
— mangka Kitab Suci iku ora kena
dibatalake — 36 kapriye dene wong
sesengkeraning Allah kang diutus marani
jagad, kok kokcalathoni: Kowe nyenya-
mah Gusti Allah. Apa marga ana
tuturKu: Aku iki Putraning Allah?
37 Saupama Aku ora nglakoni pakarya-
ning RamaKu, aja pracaya marang Aku.
38 Nanging manawa Aku nglakoni iku
mau, mangka kowe padha ora gelem pra-
caya marang Aku, padha pracayaa ma-
rang pakaryan-pakaryan iku supaya ko-
we padha sumurup lan pracaya yen Sang
Rama ana ing Aku lan Aku ana ing Sang
Rama."
39 Wong Yahudi tumuli ngarah arep
nyekel Gusti Yesus maneh, nanging Pan-
jenengane ngoncati.

ay 33: Km 24:16 ay 34: Ms 82:6

**Gusti Yesus tindak menyang sabrange bengawan Yarden 10:40-42**

40 Gusti Yesus tumuli tindak menyang
ing sabrange bengawan Yarden maneh,
ing panggonane Nabi Yokanan miwiti
mbaptisi, banjur lereb ana ing kono.
41 Lan akeh wong kang sowan marang
ing ngarsane sarta padha rasanan:
"Sanadyan Nabi Yokanan ora damel
pratandha apa-apa, nanging kabeh kang
dipangandikakake dening Nabi Yokanan
tumrap wong iku, iku nyata." 42 Lan
sabanjure akeh wong ing kono kang
padha manjing pracaya marang Panje-
nengane.

ay 40: Yo 1:28

**Lazarus katangekake 11:1-44**

11 Nuli ana sawijining wong kang
lagi lara, jenenge Lazarus,
omahe ing Betania, ing desane Maryam
lan Marta sadulure wadon. 2 Dene
Maryam iya iku wong wadon kang wus
tau njebadi sampeyane Gusti kalawan
lenga wangi, sarta banjur diusapi
nganggo rambute. 3 Anadene Lazarus
kang lagi lara iku sadulure. Wong wadon
loro iku banjur padha kongkonan mun-
juk marang Gusti Yesus, mangkene:
"Gusti, tiyang ingkang Paduka tresnani
punika sakit." 4 Gusti Yesus bareng
miyarsa kabar iku banjur ngandika:
"Larane iku ora ndadekake patine, na-
nging bakal mbabarake kaluhuraning
Allah, awit marga saka larane iku
Putraning Allah bakal kaluhurake."
5 Anadene Marta lan mbakyune tuwin
Lazarus iku, pancen padha ditresnani
dening Gusti Yesus. 6 Nanging sawuse
miyarsa yen Lazarus lara, Gusti Yesus
nemaha kendel rong dina maneh ana ing
palèrebane. 7 Ewadene sawuse mang-
kono banjur ngandika marang para saka-
bate: "Payo padha bali menyang tanah
Yudea maneh." 8 Unjuke para sakabat:
"Rabbi, saweg kemawon tiyang Yahudi
sami nyobi mbenturi sela Paduka, puna-
pa Paduka taksih karsa tindak mrika

malih?" 9 Paring wangsulane Gusti
Yesus: "Sadina iku apa ora rolas jam?
Sapa kang lumaku ing wayah awan, mes-
thi ora kesandhung, marga ndeleng pa-
dhange jagad iki. 10 Nanging manawa
wong lumaku ing wayah bengi, mesthi
kesandhung, amarga ora kadunungan
padhang." 11 Mangkono pangandikane,
tumuli disambeti maneh: "Lazarus,
sadulur kita lagi turu, anggonKu mrana
prelu arep nggugah anggone turu."
12 Para sakabate banjur munjuk: "Gusti,
manawi piyambakipun tilem, badhe sa-
ras." 13 Nanging karsane Gusti Yesus tu-
ru kang ateges mati. Dene panyanane pa-
ra sakabat kang kapangandikakake turu
iku turu temenan. 14 Marga saka iku
Gusti Yesus tumuli ngandika sabarese:
"Lazarus wus mati. 15 Nanging sokur de-
ne nalika iku Aku ora ana ing kana, kang
mangkono iku luwih becik tumrap kowe,
supaya kowe padha bisa sinau pracaya.
Payo, saiki kita padha marani dheweke."
16 Banjur Tomas, kang karan Dhidhi-
mus, kandha marang kanca-kancane pa-
ra sakabat: "Payo, kita padha bela pati
Panjenengane."
17 Sarawuhe Gusti Yesus, Lazarus tine-
mu wus dikubur patang dina. 18 Desa Be-
tania iku dununge cedhak karo kutha
Yerusalem, dohe watara rong .mil.
19 Anadene wong Yahudi wus akeh kang
padha teka ing omahe Marta lan Maryam
prelu nglipur anggone kesripahan sadu-
lure. 20 Nalika Marta krungu yen Gusti
Yesus rawuh, tumuli methuk, nanging
Maryam kari ana ing omah. 21 Marta
banjur munjuk marang Gusti Yesus:
"Gusti, manawi Paduka wonten ing ngri-
ki, sadherek kawula mesthi boten pejah.
22 Nanging sapunika ugi, kawula ma-
ngretos, bilih punapa ingkang Paduka
suwun dhateng Gusti Allah, Gusti Allah
mesthi badhe nyembadani." 23 Pangan-
dikane Gusti Yesus: "Sadulurmu bakal
tangi maneh." 24 Unjuke Marta: "Kawu-
la inggih mangretos bilih badhe tangi
benjing ing dinten patangen, ing we-
kasaning jaman." 25 Gusti Yesus tumuli
ngandika: "Iya Aku iki patangen lan ka-
uripan. Sing sapa pracaya marang Aku
bakal urip, sanadyan wus mati. 26 Lan
sok wonga kang urip sarta pracaya ma-
rang Aku, iku ora bakal mati ing sala-
was-lawase. Kowe apa pracaya marang
iku?" 27 Unjuke Marta: "Inggih Gusti,
kawula sampun pitados bilih Paduka
punika Sang Kristus, Putraning Allah,
ingkang pinasthi rawuh ing jagad."
28 Sawuse munjuk mangkono, Marta
banjur mundur ngundang Maryam sadu-
lure, lan mbisiki mangkene: "Guru wus
rawuh, nimbali kowe." 29 Maryam
bareng krungu banjur mak nyat ngadeg
marani Gusti Yesus. 30 Nalika iku Gusti
Yesus durung lumebet ing desa, isih ana
ing papan nalika Marta methuk mau.
31 Bareng wong-wong Yahudi kang pa-
dha ana ing omah karo Maryam prelu
nglipur weruh Maryam mak nyat ngadeg
sarta metu, tumuli padha ngetutake, diki-
ra yen Maryam arep menyang kuburan,
nangis ana ing kono. 32 Satekane Mar-
yam ing panggonane Gusti Yesus, bareng
weruh marang Panjenengane, banjur
nyungkemi sampeyane sarta munjuk:
"Gusti, upami Paduka wonten ing ngri-
ki, sadherek kawula mesthi boten saestu
pejah."
33 Bareng Gusti Yesus pirsa Maryam
nangis, mangkono uga wong Yahudi
kang padha ngetutake, temah rengu ing
panggalih. Panjenengane trenyuh banget
lan tumuli ngandika: 34 "Anggonmu
ngubur ana ing ngendi?" Kang kadangu
banjur munjuk: "Sumangga Gusti, ka-
wula aturi mirsani!" 35 Gusti Yesus mu-
wun. 36 Calathune wong-wong Yahudi:
"Delengen, samono anggone ngasihi!"
37 Nanging ana saweneh kang muni:
"Panjenengane kang wis ngelekake mri-
pate wong wuta, apa iya ora bisa mu-
rungake patine wong iki?" 38 Gusti
Yesus tumuli rengu maneh sajroning
panggalih, banjur nyelaki kuburan, kang
adhapur guwa ditutupi watu. 39 Pangan-
dikane Gusti Yesus: "Watune singkir-
na!" Marta, sadulure kang ngajal mau,
munjuk: "Gusti, sampun mambet, amar-
gi anggenipun pejah sampun sakawan
dinten." 40 Pangandikane Gusti Yesus:
"Apa Aku ora wus tutur marang kowe:
Angger kowe pracaya mesthi bakal we-
ruh kamulyaning Allah?" 41 Watune
tumuli disingkirake. Gusti Yesus banjur
tumenga sarta matur: "Dhuh Rama,
Kawula saos sokur dhumateng Paduka,
dene Paduka sampun nyembadani dha-
teng Kawula. 42 Kawula sumerep, bilih
Paduka tansah nyembadani dhateng
Kawula. Nanging unjuk Kawula makaten
punika margi tiyang kathah sami ngru-
bung Kawula, supados sami pitados bilih
Paduka ingkang ngutus Kawula." 43 Sa-

wuse matur mangkono tumuli nguwuh
kalawan swara sora: ''Lazarus, metua!''
44 Kang mati banjur metu, tangan lan
sikile isih kablebed ing ules, lan raine
katutupan ing kacu. Pangandikane Gusti
Yesus: ''Uculana ulese, kareben lunga!''

ay 1: Lk 10:38-39 ay 2: Yo 12:3

**Pirembugan anggone arep nyedani Gusti Yesus**
**11:45-57**

Mt 26:1-5 Mk 14:1-2 Lk 22:1-2

45 Wong-wong Yahudi kang nglayad
menyang omahe Maryam lan meruhi
pandamele Gusti Yesus mau, akeh kang
manjing pracaya marang Panjenengane.
46 Nanging ana saweneh kang padha
nemoni para wong Farisi, banjur mar-
takake pandamele Gusti Yesus mau.
47 Para pangarepe imam lan para wong
Farisi tumuli padha ngaturi marepat
pradataning agama, banjur padha rem-
bugan mangkene: ''Punapa ingkang
kedah kita tindakaken, jalaran Tiyang
punika damel mukjijat kathah? 48 Mana-
wi makaten punika dipun uja, mesthi
sadaya tiyang sami pitados dhateng
Piyambakipun, sarta kita lajeng sami
kalurugan tiyang Rum sami ngrebat
papan suci kita dalah bangsa kita pisan.''
49 Nanging sawijining panunggalane, iya
iku kang asma Kayafas, kang jumeneng
imam agung ing taun iku, banjur ngan-
dika: ''Panjenengan kok sami boten
mangretos punapa-punapa, 50 lan boten
sami nggalih bilih langkung maedahi
tumrap panjenengan, manawi wonten
tiyang satunggal pejah kangge tiyang
kathah, tinimbang tiyang sabangsa
sadaya tiwas.'' 51 Anadene pangandika
kang mangkono iku ora tumuwuh saka
panggalihe piyambak, nanging marga
jumeneng imam agung ing taun iku,
dadine medhar pameca, yen Gusti Yesus
bakal nglampahi seda kanggo bangsa
iku, 52 lan ora ngemungake kanggo bang-
sa iku bae, malah uga supaya putraning
Allah kang pating slebar padha dikum-
pulna dadi siji. 53 Wiwit ing dina iku
para warganing pradata mau padha saru-
juk bakal nyedani Gusti Yesus.
54 Marga saka iku Gusti Yesus wus ora
ngedheng maneh ana ing antarane wong-
wong Yahudi, sarta banjur tedhak saka
ing kono menyang tanah sacedhake
pasamunan njujug ing kutha kang aran
Efraim, banjur lereb ana ing kono karo
para sakabate.
55 Nalika samana Paskahe wong
Yahudi wus cedhak, lan wong-wong ing
kutha kono akeh kang padha menyang
ing Yerusalem, arep padha sesuci,
sadurunge Paskah iku. 56 Wong-wong
mau padha nggoleki Gusti Yesus, sarta
kalawan ngadeg ana ing Padaleman Suci,
padha sapocapan: ''Pandugamu kapriye,
apa kirane Dheweke ora bakal nekani
riyaya?'' 57 Anadene para pangarepe
imam lan para wong Farisi wus padha
ndhawuhake prentah, manawa ana wong
kang weruh panggonane, tumuli ngatur-
ana uninga supaya kenaa kacepeng.

**Maryam njebadi sarirane Gusti Yesus**
**12:1-11**

Mt 26:6-13 Mk 14:3-9

**12** Nalika Paskah kurang nem dina,
Gusti Yesus rawuh ing Betania
panggonane Lazarus kang wus ditangek-
ake saka ing antarane wong mati. 2 Ana
ing kono Panjenengane kasugata dhahar
lan Marta ngladeni, dene Lazarus iku
panunggalane kang ndherek kembulan
karo Gusti Yesus. 3 Maryam banjur
njupuk lenga jebad nared tulen kang
akeh ajine, bobote satengah kati, banjur
dijebadake ing sampeyane Gusti Yesus,
tumuli diusapi kalawan rambute. Ing sa-
jroning omah kabeh kongsi kebak gan-
dane jebad mau. 4 Nanging sawijining
sakabate Gusti Yesus kang aran Yudas
Iskariot, kang bakal ngulungake Panje-
nengane, banjur ngucap: 5 ''Yagene
lenga jebad iku ora diedol telung atus
dinar, banjur didanakake marang para
wong miskin?'' 6 Ujare kang mangkono
iku ora marga dheweke iku mikirake
wong miskin, nanging awit ambeke
culika, dheweke kerep nylingkuhake dhu-
wit kang dicekel. 7 Gusti Yesus tumuli
ngandika: ''Nengna bae dheweke tumin-
dak mangkono, iku kacadhangake
kanggo ing dinane anggonKu kakubur.
8 Awit wong-wong miskin iku salawase
ana ing kowe, nanging Aku iki anaKu
ing kowe ora salawase.''
9 Anadene akeh wong Yahudi kang
krungu warta, manawa Gusti Yesus ana
ing kono lan padha teka ora mung marga
saka Gusti Yesus bae, ananging uga
padha arep ndeleng Lazarus, kang wus
ditangekake saka ing antarane wong
mati. 10 Para pangarepe imam tumuli
padha pirembugan, sumedya mateni
Lazarus pisan, 11 sabab marga saka La-
zarus iku wong Yahudi akeh kang padha

nyingkur marang para pangarepe imam,
lan pracaya marang Gusti Yesus.
ay 3: Lk 7:37-38 ay 8: PT 15:11

### Gusti Yesus diarak rawuh ing Yerusalem 12:12-19
Mt 21:1-11 Mk 11:1-10 Lk 19:28-38

12 Esuke bareng wong akeh kang
padha teka mahargya riyaya krungu war-
ta, manawa Gusti Yesus isih ana ing
dalan arep tindak menyang Yerusalem,
13 wong-wong iku banjur padha njupuki
papahe wit palem, tumuli metu padha
methukake Panjenengane, kambi surak-
surak:
"Hosana*!
Binerkahana Panjenenganipun ing-
kang rawuh atas asmanipun Pangeran,
Ratunipun Israel!"
14 Gusti Yesus banjur manggih kuldi isih
belo, tumuli dititihi, nocogi kang ka-
tulisan mangkene:
15 "He, putri Sion, sira aja wedi,
lah, tontonen Ratunira rawuh,
nitih beloning kuldi."
16 Para sakabate Gusti Yesus ing wiwitan
ora nyandhak marang prakara iku, na-
nging sawise Gusti Yesus kaluhurake,
lagi padha kelingan, yen nas iku kagem
Panjenengane lan manawa bab iku wus
katindakake uga kagem Panjenengane.
17 Anadene wong akeh kang ndherek-
ake Panjenengane nalika nimbali Laza-
rus metu saka ing kubur lan nangekake
saka ing antarane wong mati, padha
nekseni ing bab Panjenengane. 18 Mula-
ne Panjenengane dipethuk dening wong
akeh iku, marga padha krungu warta,
manawa Panjenengane kang nindakake
mukjijat iku. 19 Para wong Farisi banjur
padha sapocapan: "Kowe wus padha we-
ruh dhewe, yen kowe padha ora oleh
gawe babar pisan; tontonen, wong saja-
gad kabeh padha ngetut-buri Dheweke."
ay 13: Ms 118:26 ay 15: Za 9:9

### Gusti Yesus mratelakake bab sedane 12:20-36

20 Ing antarane wong-wong kang neka-
ni riyaya arep sembahyang iku, ana wong
Yunani sawatara. 21 Wong-wong iku
padha marani Filipus, kang saka ing Bet-
saida tanah Galilea, padha calathu ma-
rang dheweke: "Kisanak, kula sami
kapengin badhe sowan manggihi Gusti
Yesus." 22 Filipus tumuli lunga ngan-
dhani Andreas; Filipus karo Andreas
tumuli padha lunga munjuk marang Gus-
ti Yesus. 23 Ananging Gusti Yesus mang-
suli, pangandikane: "Wus tekan wektune
Putrane Manungsa kaluhurake. 24 Sate-
men-temene pituturKu marang kowe:
Manawa wiji gandum ora tumiba ing
lemah, lan mati, mesthi tetep saelas bae;
nanging manawa wiji iku mati, bakal
metokake woh akeh. 25 Sapa kang nres-
nani nyawane, iku bakal kelangan nya-
wane, nanging sapa kang ora nresnani
nyawane ana ing donya iki, iku kang
bakal ngrumati nyawane kanggo urip
kang langgeng. 26 Sapa kang ngawula
marang Aku, padha ngetut-buria Aku
lan ing ngendi padununganKu, kawula-
Ku iya bakal ana ing kono uga. Sing sapa
ngawula Aku, dheweke bakal diajeni de-
ning Sang Rama. 27 Saiki nyawaKu
trenyuh. Lan Aku bakal matur apa?
Dhuh, Rama, Paduka mugi ngluwari
Kawula saking wekdal punika? Ora, awit
iya iku prelune anggonKu teka ing wektu
iki. 28 Dhuh Rama, Paduka mugi nglu-
huraken asma Paduka!" Tumuli ana
swara saka ing swarga: "Wus Ingsun
luhurake, lan bakal Ingsun luhurahe ma-
neh!" 29 Wong akeh kang padha ngadeg
ana ing kono lan krungu swara mau
padha ngarani, yen iku mau swaraning
gludhug. Saweneh ana kang ngucap:
"Iku malaekat kang imbal pangandika
karo Panjenengane." Gusti Yesus tumuli
ngandika: 30 "Anane swara mau kapru-
ngu ora marga saka Aku, nanging marga
saka kowe. 31 Samengko ana pangadilan
ing ngatase jagad iki: Samengko uga
panggedhene jagad iki bakal kabuwang
metu; 32 dene Aku, samasa wus kaseng-
kakake saka ing bumi*, Aku bakal
nggendeng sakabehing wong supaya pa-
dha rumaket marang Aku." 33 Pangan-
dikane kang mangkono iku kanggo mra-
telakake patrap bakal sedane. 34 Wong
akeh tumuli mangsuli: "Pamireng kula
saking angger-anggering Toret, Sang
Kristus punika badhe tetep gesang ing
salami-laminipun; kadospundi dene Pan-
jenengan ngandika, bilih Putraning Ma-
nungsa pinasthi kasengkakaken*? Meng-
gah Putranipun Manungsa punika
sinten?" 35 Gusti Yesus tumuli ngandika:
"Pepadhang iku ana ing kowe mung kari

* 12:13 Hosana punika bangsanipun: "Sugenga".
* 12:32 katandhingna kaliyan 8:28.
* 12:34 katandhingna kaliyan 8:28.

sagebyaran bae. Sasuwene pepadhang
iku ana ing kowe, pracayaa marang dhe-
weke, supaya kowe aja nganti kesaput
ing pepeteng, sing sapa lumaku ana ing
pepeteng, iku ora weruh menyang ngendi
parane. 36 Mumpung kowe padha kang-
gonan pepadhang, padha pracayaa ma-
rang pepadhang iku, supaya kowe padha
dadia ahlining pepadhang.''

Sawuse ngandika mangkono, Gusti
Yesus tumuli tindak asingidan.

ay 25: Mt 10:39, 16:25, Mk 8:35, Lk 9:24, 17:33
ay 34 Ms 110:4, Ye 9:6, Yk 37:25, Dn 7:14

**Wong kang wangkot lan kang pracayane ora dilairake**
**12:37-43**

37 Sanadyan Gusti Yesus wus nindak-
ake mukjijat samono akehe ana ngarepe
wong-wong iku, ewadene padha ora pra-
caya marang Panjenengane, 38 supaya
kayektenana pamedhar wangsite Nabi
Yesaya, mangkene:

''Dhuh, Pangeran, sinten ingkang pi-
tados dhateng pawartos kawula?
Punapa dene sinten ingkang kawe-
dharan asta panguwaosing Pange-
ran?''

39 Marga saka iku mulane wong-wong
padha ora pracaya, jalaran Nabi Yesaya
wus ngandika uga mangkene:

40 ''Panjenengane wus padha micakake
mripate lan mangkalake atine, supaya
aja padha nganti ndeleng sarana mri-
pate lan mangreti sarana atine, temah
padha mratobat sarta Sunwarasake.''

41 Bab iki dipangandikakake dening Nabi
Yesaya marga wus ningali kamulyane
sarta wus mangandikakake bab Panje-
nengane.

42 Suprandene akeh uga para pang-
gedhe kang padha pracaya marang Gusti
Yesus, nanging marga saka para wong
Farisi, pracayane mau ora kanthi blak-
blakan, supaya aja nganti disebratake.
43 Awitdene padha luwih seneng marang
kaurmatan kang saka manungsa tinim-
bang karo kaurmatan kang saka ing
Gusti Allah.

ay 38: Ye 53:1 ay 40: Ye 6:10

**Pitutur kang ngadili**
**12:44-50**

44 Nanging Gusti Yesus banjur ngu-
wuh pangandikane: ''Sing sapa pracaya
marang Aku, iku ora pracaya marang
Aku, nanging pracaya marang Panje-
nengane kang ngutus Aku. 45 Sarta sing
sapa nyawang Aku, iku nyawang Pan-
jenengane kang ngutus Aku. 46 Aku wus
teka ing jagad dadi pepadhang, supaya
sok wonga kang pracaya marang Aku,
aja tetep ana ing pepeteng. 47 Lan mana-
wa wong ngrungokake pituturKu, na-
nging ora nindakake, Aku ora dadi
hakime, awitdene tekaKu iki ora supaya
ngadili jagad, nanging mitulungi rahayu.
48 Sing sapa nampik Aku, lan ora nam-
pani pituturKu, iku wus ana kang nga-
dili, yaiku pitutur kang wus Dakwedhar-
ake, iku kang bakal ngadili besuk ing
dina wekasan. 49 Awit Aku mituturi iku
ora saka Aku dhewe, nanging saka Sang
Rama kang ngutus Aku; Panjenengane
iku kang paring dhawuh marang Aku,
supaya ngandhakake apa kang kudu
Daktuturake lan kang Dakterusake.
50 Lan Aku sumurup, yen dhawuhe iku
urip kang langgeng. Dadine apa kang
Dakkandhakake iku anggonKu nglairake
kaya kang didhawuhake dening Sang
Rama marang Aku.''

**Gusti Yesus ngwijiki sikile para sakabat**
**13:1-20**

13 Anadene sadurunge riyaya Pas-
kah, Gusti Yesus wus mirsa, ma-
nawa wus tekan ing titi-mangsane ang-
gone bakal tindak saka ing donya iki
sowan marang ing ngarsane Sang Rama.
Padha kayadene Panjenengane anggone
tansah ngasihi marang para kagungane
kang ana ing donya, mangkono uga saiki
Panjenengane anggone ngasihi iku nganti
tumeka ing wekasane. 2 Nalika Gusti
Yesus karo para sakabate padha bujana,
Iblis wus ngosikake pangrantam ana ing
sajroning atine Yudas Iskariot, anake
Simon, arep mitenah Gusti Yesus. 3 Gus-
ti Yesus mirsa, yen Sang Rama wus
masrahake samubarang kabeh marang
Panjenengane sarta yen Panjenengane
iku pinangkane saka ing Allah, lan wang-
sul marang Allah. 4 Gusti Yesus banjur
jumeneng sarta lukar pangageman lan
mundhut lawon banjur diubetake ing
sarirane, 5 tumuli ngesok banyu ing
pawisuhan, sarta wiwit ngwijiki sikile
para sakabate lan kausapan kalawan
lawon kang kaubetake ing sarirane mau.
6 Sarawuhe ing panggonane Simon
Petrus, Petrus tumuli munjuk: ''Gusti,
Paduka badhe ngwijiki suku kawula?''
7 Paring wangsulane Gusti Yesus: ''Apa
kang Daktindakake, saiki kowe durung
nyandhak tegese, nanging besuk kowe
bakal mangreti.'' 8 Unjuke Petrus:

"Paduka sampun ngantos ngwijiki suku
kawula ing salami-laminipun." Gusti
Yesus mangsuli pangandikane: "Ma-
nawa Aku ora ngwisuhi kowe, kowe ora
nduweni panduman ana ing Aku." 9 Un-
juke Simon Petrus: "Gusti, sampun
ngamungaken suku kawula kemawon,
nanging dalah tangan saha sirah pisan."
10 Pangandikane Gusti Yesus: "Wong
kang wus adus, ora susah adus maneh,
cukup mung wisuh sikil bae, awit badane
sakojur wus resik. Mangkono uga kowe
iku wus resik, mung bae ora kabeh."
11 Awit Gusti Yesus mirsa sapa kang
bakal ngulungake sarirane. Marga saka
iku Panjenengane ngandika: "Kowe iku
ora kabeh resik."
12 Sawuse Gusti Yesus ngwijiki sikile
para sakabat mau, banjur ngrasuk pang-
agemane maneh lan wangsul lenggah sar-
ta ngandika: "Apa kowe padha ngreti
tegese panggaweKu marang kowe iku
mau? 13 Kowe padha nyebut Aku Guru
lan Gusti, lan panyebutmu iku wus
bener, awit Aku iki pancen Guru lan
Gusti. 14 Dadi manawa Aku iki kang
dadi Gusti lan Gurumu wus ngwisuhi
sikilmu, dadi kowe iya padha kuwajiban
wisuh-winisuhan sikil. 15 Awit Aku wus
menehi tuladha marang kowe, supaya
kowe kabeh uga nindakake kaya kang
wus Daktindakake marang kowe. 16 Sa-
temen-temene pituturKu marang kowe:
Sawijining abdi iku ora ngungkuli benda-
rane, utawa sawijining utusan iya ora
ngungkuli kang ngutus. 17 Manawa kowe
padha sumurup prakara iki kabeh, raha-
yu kowe, manawa kowe kabeh padha
nglakoni.
18 PituturKu iki ora tumrap kowe
kabeh; Aku weruh, sapa kang wus Dak-
piji. Nanging kudu kayektenan tulisan
kang mangkene surasane: Tiyang ing-
kang tumut nedha roti Kawula, punika
sampun ngagagaken sukunipun dhateng
Kawula. 19 Samengko kowe padha
Daktuturi sadurunge bab iku kalakon,
supaya manawa bab iku kalakon, kowe
padha pracayaa, yen iya Aku iki Pan-
jenengane. 20 Satemen-temene pituturKu
marang kowe: Sing sapa nampani wong
kang Dakutus, iku nampani Aku, lan
sapa kang nampani Aku, iku nampani
Panjenengane kang ngutus Aku."

ay 12-15: Lk 22:27 ay 16: Mt 10:24,
Lk 6:40, Yo 15:20 ay 18: Ms 41:10
ay 20: Mt 10:40, Mk 9:37, Lk 9:48, 10:16

**Gusti Yesus paring pitedah sapa kang bakal ngulungake Panjenengane**
**13:21-30**

Mt 26:21-25 Mk 14:18-21 Lk 22:21-23

21 Sawuse Gusti Yesus ngandika mang-
kono, Panjenengane banget trenyuh ing
galih, sarta banjur paring paseksen
mangkene: "Satemen-temene pituturKu
marang kowe: Wong siji panunggalanmu
bakal ngulungake Aku." 22 Para sakabat
tumuli padha pandeng-pandengan, kan-
thi melang-melang, sapa kang dipangan-
dikakake iku. 23 Sawijining sakabate, iya
iku sakabat kang dikasihi dening Gusti
Yesus, lungguh sendhen sandhing Pan-
jenengane, ing sisih tengene, 24 iku di-
sasmitani dening Simon Petrus sarta di-
calathoni: "Nyuwuna pirsa sapa kang
dipangandikakake iku." 25 Sakabat kang
lungguh cedhak Gusti Yesus mau tumuli
noleh sarta matur marang Gusti Yesus:
"Gusti, sinten tiyangipun?" 26 Paring
wangsulane Gusti Yesus: "Wonge iya iku
kang bakal Dakwenehi roti sawuse Dak-
celupake." Sawuse ngandika mangkono,
banjur mundhut roti sarta kacelupake
tumuli kaparingake marang Yudas anake
Simon Iskariot. 27 Lan sawuse nampani
roti iku, Yudas tumuli kapanjingan Iblis.
Gusti Yesus tumuli ngandika marang
dheweke: "Apa kang dadi sedyamu iku
enggal tindakna!" 28 Ananging ora ana
wong siji-sijia ing antarane para sakabat
kang padha kembulan iku kang mangre-
ti, apa karsane Gusti Yesus ngandika
mangkono marang Yudas iku. 29 Sarehne
Yudas kang nyekel kas, ana kang duwe
pangira manawa Gusti Yesus ngutus
Yudas tuku apa-apa kang prelu kanggo
riyaya iku, utawa didhawuhi dedana
marang wong miskin. 30 Yudas nampani
roti iku banjur enggal-enggal lunga. Nali-
ka iku wayahe wis wengi.

**Pepakon anyar**
**13:31-35**

31 Sawuse Yudas lunga, Gusti Yesus
banjur ngandika: "Samengko Putraning
Manungsa kaluhurake sarta Gusti Allah
kaluhurake ana ing sarirane. 32 Manawa
Gusti Allah kaluhurake ana ing sarirane,
Gusti Allah iya bakal ngluhurake Pan-
jenengane ana ing sarirane piyambak,
malah Panjenengane bakal tumuli kalu-
hurake. 33 He, anak-anakKu, anggonKu
tunggal karo kowe mung kari sadhela.
Kowe bakal padha nggoleki Aku, kaya-

dene anggonKu wus tutur marang wong
Yahudi: Ing ngendi paranKu, kowe ora
bakal padha bisa mrana, saiki Aku iya
pitutur mangkono marang kowe.
34 Kowe padha Dakwenehi pepakon
anyar, iya iku supaya kowe padha tresna-
tinresnanana: dikaya anggonKu wus tres-
na marang kowe, kowe iya padha tresna-
tinresnanana uga. 35 Kanthi mangkono
saben wong bakal padha weruh, yen
kowe padha dadi siswaKu, yaiku mana-
wa kowe padha tresna-tinresnan."

ay 33: Yo 7:34 ay 34: Yo 15:12,17, 1Yo 3:23, 2Yo 5

**Gusti Yesus paring pepenget marang Petrus**
**13:36-38**
Mt 26:31-35 Mk 14:27-31 Lk 22:31-34

36 Simon Petrus tumuli munjuk:
"Gusti, Paduka tindak dhateng pundi?"
Paring wangsulane Gusti Yesus: "Me-
nyang ngendi paranKu kowe ora bisa
melu Aku saiki, nanging besuk kowe
bakal padha nusul Aku." 37 Unjuke
Petrus: "Gusti, punapaa kawula boten
saged ndherek Paduka samangke? Kawu-
la badhe ngetohaken nyawa kawula
kagem Paduka." 38 Paring wangsulane
Gusti Yesus: "Nyawamu bakal koketoh-
ake kanggo Aku? Satemen-temene pitu-
turKu marang kowe: Sadurunge jago
kluruk, kowe wus nyelaki Aku ambal
ping telu."

**Daleme Sang Rama**
**14:1-14**

14 "Atimu aja melang-melang; pa-
dha kumandela ing Allah; iya
kumandela ing Aku uga. 2 Ing daleme
RamaKu akeh panggonan. Manawa ora
mangkono, kowe rak mesthi wis padha
Dakkandhani. Awit Aku mrana prelu
nyawisake papan marang kowe. 3 Dene
manawa Aku wus mrana lan wus nyawis-
ake papan kanggo kowe, tumuli Aku
bakal bali lan ngajak kowe menyang ing
papan padununganKu, supaya ing ngendi
padununganKu, kowe iya padha anaa ing
kono uga.
4 Lan menyang ngendi paranKu, kowe
iya padha sumurup dalane mrana."
5 Tomas tumuli munjuk: "Gusti, kawula
boten sumerep dhateng pundi tindak Pa-
duka; dados kadospundi anggen kawula
sumerep marginipun mrika?" 6 Pangan-
dikane Gusti Yesus: "Aku iki dalane,
sarta jatine kayekten lan kauripan. Ora
ana wong siji-sijia kang bisa sowan ma-
rang Sang Rama, manawa ora metu ing
Aku. 7 Manawa kowe padha wanuha ma-
rang Aku, mesthi kowe kabeh iya wanuh
marang RamaKu. Wiwit saiki kowe
padha wanuh marang Panjenengane sar-
ta wus padha ndeleng marang Panjeneng-
ane."
8 Unjuke Filipus: "Gusti, kawula mugi
sami Paduka tedahi Sang Rama punika,
supados kawula sadaya sami marem."
9 Pangandikane Gusti Yesus: "Wus sa-
mono lawase anggonKu nunggal karo
kowe kabeh, Filipus, nanging kowe kok
ora wanuh marang Aku? Sing sapa wus
ndeleng Aku, iku wus ndeleng Sang
Rama; kapriye dene kowe kandha: Ka-
wula mugi sami Paduka tedahi Sang
Rama? 10 Apa kowe ora ngandel yen
Aku iki ana ing Sang Rama lan Sang
Rama ana ing Aku? Apa kang Daktutur-
ake marang kowe iku, ora Dakucapake
saka karepKu dhewe, nanging Sang
Rama, kang dumunung ana ing Aku,
Panjenengane iku kang nindakake pan-
damele. 11 Padha ngandela marang Aku,
yen Aku ana ing Sang Rama lan Sang
Rama ana ing Aku; utawa saora-orane,
padha ngandela, marga saka pandamel-
pandamel iku. 12 Satemen-temene pitu-
turKu marang kowe: Sing sapa pracaya
marang Aku, iku bakal nindakake uga
panggawe-panggawe kang Daklakoni,
malah panggawe-panggawe kang luwih
wigati katimbang karo iku. Awit Aku
lunga menyang ing ngarsane RamaKu;
13 lan apa bae kang koksuwun atas saka
jenengKu, Aku bakal ngleksanani, supa-
ya Sang Rama kaluhurna ana ing Sang
Putra. 14 Manawa kowe padha nyuwun
apa-apa marang Aku atas saka jeneng-
Ku, iku Aku kang bakal ngleksanani."

**Gusti Yesus njanjekake Sang Juru Panglipur**
**14:15-31**

15 "Manawa kowe padha tresna ma-
rang Aku, padha netepana pepakonKu.
16 Aku bakal nyuwun marang Sang
Rama, nuli kowe bakal padha diparingi
Sang Juru Panglipur* liyane, supaya
Panjenengane nunggala karo kowe,
17 iya iku Rohing Kayekten. Jagad ora
bisa nampani Panjenengane, amarga
jagad ora nyumurupi lan ora wanuh karo
Panjenengane, nanging kowe padha

* 14:16 wonten ing basa Yunani kasebat Parakletos, tegesipun: Juru Panglipur utawi Kang Paring Pitulungan.

wanuh marang Panjenengane, amarga
Panjenengane nunggil karo kowe lan
bakal dedalem ana ing kowe.
18 Kowe ora bakal Daktinggal lola,
Aku bakal mbaleni kowe. 19 Kurang
sadhela lan jagad ora bakal ndeleng Aku
maneh, nanging kowe ndeleng Aku, awit
Aku urip, lan kowe iya bakal urip. 20 Ing
wektu iku kowe bakal padha nyumurupi,
yen Aku ana ing RamaKu lan kowe
padha ana ing Aku, tuwin Aku ana ing
kowe.
21 Sing sapa nggondheli pepakonKu
kalawan ditetepi, iya iku kang tresna ma-
rang Aku. Lan sing sapa tresna marang
Aku, iku bakal dikasihi dening RamaKu
sarta iya bakal Dakkasihi sarta Aku
bakal nglairake sariraKu marang wong
iku." 22 Yudas, dudu si Iskariot, tumuli
munjuk marang Gusti Yesus: "Gusti,
sababipun punapa dene Paduka badhe
nglairaken sarira Paduka dhateng kawu-
la sadaya, lan boten dhateng jagad?"
23 Gusti Yesus mangsuli, pangandikane:
"Manawa ana wong kang tresna marang
Aku, iku bakal netepi ing pituturKu sarta
bakal dikasihi dening RamaKu lan Aku
karo Sang Rama bakal padha ngrawuhi
sarta makuwon ana ing wong iku. 24 Sing
sapa ora tresna marang Aku, iku ora
netepi ing pituturKu; lan pituturKu kang
kokrungu iku ora saka Aku, nanging
saka Sang Rama kang ngutus Aku.
25 Kabeh iku mau Dakwarahake ma-
rang kowe, mumpung Aku isih nunggal
karo kowe; 26 nanging Sang Juru Pang-
lipur, iya iku Sang Roh Suci, kang bakal
diutus dening Sang Rama atas saka
jenengKu, iku kang bakal mulangake
samubarang kabeh marang kowe sarta
bakal ngelingake kowe sabarang kang
wus Dakwulangake marang kowe.
27 Kowe padha Daktinggali tentrem-
rahayu. Tentrem-rahayuKu Dakweneh-
ake marang kowe, lan apa kang Dakwe-
nehake iku ora kaya pawewehe jagad
marang kowe. Atimu aja melang-melang
lan aja giris. 28 Kowe wus padha krungu,
yen Aku wus kandha marang kowe: Aku
lunga, nanging bakal nekani kowe ma-
neh. Manawa kowe tresna marang Aku,
kowe mesthi padha bungah dene Aku
lunga menyang ngarsane Sang Rama,
sabab Sang Rama iku ngluwihi Aku.
29 Lan saiki uga kowe padha Daktuturi
sadurunge bab iku kalakon, supaya
samangsa kalakon, kowe padha pracaya.
30 Aku ora rembugan akeh maneh karo
kowe, awit panggedhene jagad iki teka
lan iku ora duwe wewenang sathithik-
thithika ing ngatase Aku. 31 Nanging
supaya jagad sumurupa, yen Aku tresna
marang Sang Rama sarta manawa Aku
nglakoni samubarang kabeh kang didha-
wuhake Sang Rama marang Aku, mara
ngadega, ayo padha lunga saka ing
kene."

**Wit anggur kang sajati**
**15:1-8**

**15** "Aku iki wit anggur kang sajati,
sarta RamaKu iku kang among
tani. 2 Saben pang kang ana ing Aku
kang ora metu wohe, dipagas lan kang
metu wohe, diresiki, supaya mundhaka
akeh wohe. 3 Kowe iku wus padha resik
awit saka pitutur kang wus Dakwulang-
ake marang kowe. 4 Kowe tetepa dumu-
nung ing Aku lan Aku ana ing kowe.
Padha kaya pang ora bisa metu wohe
saka awake dhewe, manawa ora tetep
dumunung ana ing wit anggur, mang-
kono uga kowe ora bisa metokake woh
manawa ora tetep dumunung ana ing
Aku. 5 Aku iki wite anggur lan kowe
pang-pange. Sing sapa tetep dumunung
ana ing Aku, lan Aku ana ing dheweke,
iku kang metu wohe akeh, awit manawa
tanpa Aku, kowe padha ora bisa tumin-
dak apa-apa. 6 Sing sapa ora tetep
dumunung ana ing Aku, iku dibuwang
metu kaya pang mau, temah dadi garing,
tumuli padha dikukupi lan banjur dicem-
plungake ing geni, sarta diobong. 7 Ma-
nawa kowe padha tetep dumunung ana
ing Aku lan pituturKu tetep dumunung
ana ing kowe, padha nyenyuwuna apa
bae kang kokkarepake mesthi bakal
katurutan. 8 Kang dadi margane Rama-
Ku kaluhurake, yaiku manawa kowe
padha metokake woh akeh; sarta marga
saka mangkono kowe padha tetela yen
dadi siswaKu."

**Dhawuh supaya padha tresna-tinresnan**
**15:9-17**

9 "Kaya Sang Rama wus ngasihi Aku,
mangkono uga Aku iya wus ngasihi
kowe; padha tetepa dumunung ing sihKu
iku. 10 Manawa kowe netepi pepakonKu,
kowe mesthi padha tetep dumunung ing
sihKu, padha kaya anggonKu wus netepi
dhawuhe RamaKu lan tetep dumunung
ing sihe.
11 Kabeh iku Daktuturake marang
kowe, supaya kabungahanKu dumu-

nunga ing kowe lan kabungahanmu dadia
sampurna. 12 PepakonKu iku mangkene,
iya iku supaya kowe padha tresna-tinres-
nanana, dikaya anggonKu wus nresnani
kowe. 13 Ora ana katresnan kang gedhe-
ne ngluwihi katresnaning wong kang nge-
tohake nyawane kanggo nglabuhi mitra-
mitrane. 14 Kowe iku mitraKu, manawa
kowe padha nglakoni pepakonKu ma-
rang kowe. 15 Aku ora ngarani abdi ma-
neh marang kowe, sabab abdi iku ora
sumurup marang panggawene bendara-
ne, nanging kowe wus padha Dakarani
mitra, jalaran sabarang kang wus Dak-
rungu saka RamaKu, iku wus Daksumu-
rupake kabeh marang kowe. 16 Dudu
kowe kang padha milih Aku, nanging
Aku kang milih kowe. Sarta Aku wus
netepake, supaya kowe padha lunga lan
metokake woh lan wohmu iku lestaria,
dimen kowe padha kajurungana apa
kang koksuwun marang Sang Rama atas
saka jenengKu. 17 Iki pepakonKu ma-
rang kowe: Padha tresna-tinresnanana.''

ay 12: Yo 13:34, 15:17, 1Yo 3:23, 2Yo 5

### Sengite jagad marang Gusti Yesus lan para sakabate 15:18-27

18 ''Manawa kowe padha disengiti
dening jagad, wruhanamu yen Aku wus
disengiti sadurunge kowe. 19 Saupama
pinangkamu saka ing jagad, mesthi jagad
tresna marang kowe awit dadi duweke,
nanging sarehne pinangkamu ora saka
ing jagad, malah Aku wus milihi kowe
saka ing jagad, mulane jagad sengit
marang kowe. 20 Padha elinga marang
pitutur kang wus Dakwulangake marang
kowe: Kang jeneng abdi iku ora ngung-
kuli bendarane. Manawa Aku iki wus
dikaniaya, kowe iya mesthi bakal di-
kaniaya; manawa iku padha netepi dha-
wuhKu, mesthi iya netepi pituturmu.
21 Nanging iku kabeh bakal katandukake
marang kowe marga saka Aku, awit
padha ora wanuh marang Panjenengane
kang ngutus Aku. 22 Saupama Aku ora
teka lan ora mituturi wong-wong iku,
mesthi ora padha gawe dosa. Nanging
saiki wong-wong iku ora duwe alasan ing
bab dosane. 23 Sing sapa sengit marang
Aku, iya sengit marang RamaKu uga.
24 Saupama Aku ora nindakake pang-
gawe ana ing antarane kang durung tau
ditindakake dening wong liya, mesthi ora
padha dosa. Nanging saiki sanadyan wus
padha weruh marang iku kabeh, ewadene
iya padha sengit marang Aku lan marang
RamaKu. 25 Nanging kang mangkono
iku supaya kayektenana pangandika
kang katulisan ing kitab Toret surasane:
Tiyang-tiyang punika sami sengit dha-
teng Kawula tanpa sabab.
26 Manawa Sang Juru Panglipur kang
bakal Dakutus saka Sang Rama rawuh,
iya iku Rohing kayekten kang miyos saka
Sang Rama, iku bakal nekseni bab ing
ngatase Aku. 27 Ananging kowe iya kudu
padha dadi seksi, marga kowe padha
nunggal karo Aku wiwit wiwitan mula.''

ay 20: Mt 10:24, Lk 6:40, Yo 13:16
ay 25: Ms 35:19, 69:5

### Tetep setya 16:1-4a

16 ''Kabeh iku Daktuturake ma-
rang kowe, supaya kowe aja
padha kacuwan lan nampik marang Aku.
2 Kowe bakal padha disebratake, malah
bakal tumeka ing wektune saben wong
kang mateni kowe, padha rumangsa yen
saos pangabekti marang Gusti Allah.
3 Wong-wong iku tumindak mangkono,
awit ora padha wanuh marang Sang
Rama lan uga ora wanuh marang Aku.
4a Nanging kabeh iki Daktuturake ma-
rang kowe, supaya manawa tekan ing titi-
mangsane kowe padha eling, yen kowe
wus padha Dakkandhani.''

### Pakaryane Sang Juru Panglipur 16:4b-15

4b ''Prakara iki ora Daktuturake
marang kowe saka wiwitan mula, awit
nganti saiki Aku isih tetunggalan karo
kowe, 5 nanging saiki Aku lunga me-
nyang ing ngarsane Panjenengane kang
wus ngutus Aku, lan panunggalanmu ora
ana kang takon marang Aku: Paduka
tindak dhateng pundi? 6 Ananging marga
kowe padha Dakkandhani bab iku mau,
temah atimu sedhih. 7 Nanging kang
Dakpituturake marang kowe iki bener:
Luwih maedahi marang kowe, manawa
Aku lunga. Jalaran manawa Aku ora
lunga, Sang Juru Panglipur iku ora
bakal ngrawuhi kowe, nanging manawa
Aku lunga, Sang Juru Panglipur Dakutus
marang kowe. 8 Dene iku sarawuhe,
bakal ngyakinake marang jagad bab
dosa, bab kayekten, lan bab pangadilan;
9 bab dosa, amarga padha tetep ora
pracaya marang Aku. 10 Bab kayekten,
awit Aku lunga marang ing ngarsane
Sang Rama lan kowe padha ora ndeleng

Aku maneh; 11 bab pangadilan, amarga
panggedhene jagad iki wus diadili.
12 Isih akeh prakara kang prelu Dak-
tuturake marang kowe, nanging saiki
kowe durung bisa nggayuh. 13 Nanging
yen Sang Juru Panglipur iku rawuh, iya
iku Rohing Kayekten, iku bakal nuntun
kowe marang kayekten sasampurnane.
Awit mungguh pamangsite iku ora bakal
saka karsane piyambak, nanging sapami-
renge iku kang bakal diwangsitake sarta
kowe bakal diwartani bab-bab kang
bakal kalakon. 14 Panjenengane bakal
ngluhurake Aku, amarga bakal martos-
ake marang kowe apa kang katampi saka
Aku. 15 Apa sakagungane Sang Rama,
iku iya duwekKu; mulane Aku pitutur:
Sang Juru Panglipur bakal martosake
marang kowe apa kang wus katampi saka
Aku."

**Kasusahan sadurunge menang**
**16:16-33**

16 "Mung kari sadhela kowe nuli bakal
ora padha ndeleng marang Aku. Lan
sadhela engkas banjur bakal padha
ndeleng Aku maneh." 17 Krungu kang
kaya mangkono iku sakabate ana
sawatara kang tumuli padha rasanan:
"Apa ta tegese pangandikane marang
aku: Kari sadhela nuli kowe padha ora
ndeleng marang Aku, sadhela engkas
banjur padha ndeleng Aku maneh? Lan
maneh: Aku lunga menyang ngarsane
Sang Rama?" 18 Pangucape: "Apa ta
tegese pangandika: Mung kari sadhela?
Aku padha ora ngreti apa kang
dipangandikakake iku." 19 Gusti Yesus
mirsa, yen para sakabate padha sumedya
munjuk miterang marang Panjenengane,
banjur ngandika: "Kowe apa padha
rasanan bab pituturKu mau: Mung kari
sadhela nuli kowe padha ora ndeleng
Aku lan sadhela engkas banjur bakal
padha ndeleng Aku maneh? 20 Satemen-
temene Aku pitutur ing kowe: Kowe
bakal padha nangis lan sesambat, na-
nging jagad bakal bungah; kowe bakal
padha nandhang susah, nanging kasusah-
anmu bakal salin dadi kabungahan.
21 Mungguh wong wadon samasa lagi
nglarani, iku ngrasakake susah, nanging
samasa wus nglairake bayine, wus ora
kelingan maneh marang larane, marga
saka bungahe dene ana manungsa kalair-
ake ing donya. 22 Mangkono uga kowe
samengko iya padha nandhang susah, na-
nging Aku bakal nemoni kowe maneh
temahan bakal padha bungah atimu lan
ora ana wong siji-sijia kang bisa ngilang-
ake kabungahanmu iku. 23 Lan ing dina
iku kowe ora bakal padha miterang apa-
apa marang Aku. Satemen-temene pitu-
turKu marang kowe: Sabarang kang kok-
suwun marang Sang Rama, iku bakal
kaparingake atas jenengKu. 24 Nganti sa-
prene kowe durung tau nyuwun apa-apa
atas saka jenengKu. Padha nyenyuwuna,
kowe mesthi bakal padha kaparingan
supaya sampurnaa kabungahanmu.
25 PituturKu marang kowe iku mau
kabeh adhapur pasemon. Bakal ana wek-
tune anggonKu mituturi kowe ora adha-
pur pasemon maneh, nanging sabarese
bae anggonKu martani kowe mungguh
Sang Rama. 26 Ing dina iku kowe bakal
padha nyenyuwun atas saka jenengKu.
Lan ora Daktuturake marang kowe, yen
Aku kang bakal nyuwunake kowe ma-
rang Sang Rama, 27 awitdene Sang Rama
piyambak ngasihi kowe, marga kowe wus
padha tresna marang Aku, lan pracaya
yen Aku iki pinangkane saka ing Allah.
28 Aku mijil saka Sang Rama, lan wus
teka ing donya; Aku ninggal donya
maneh sarta bali menyang ing ngarsane
Sang Rama."
29 Unjuke para sakabate: "Lah, sapu-
nika pangandika Paduka sabaresipun
kemawon, sampun boten adhapur pase-
mon. 30 Sapunika kawula sami sumerep,
bilih Paduka mirsa samukawis lan boten
susah tiyang munjuk pitaken dhateng
Paduka. Pramila kawula sami pitados,
bilih pinangka Paduka punika saking
Gusti Allah." 31 Paring wangsulane Gus-
ti Yesus: "Apa kowe saiki padha praca-
ya? 32 Lah, bakal tumeka ing titi-mang-
sane malah iya wus tumeka, kowe padha
kabuyarake ing saparan-paranmu dhewe-
dhewe, lan Aku koktinggal ijen. Ana-
nging Aku ora ijen amarga Sang Rama
nunggil karo Aku. 33 AnggonKu mulang-
ake iku mau kabeh marang kowe iku,
supaya kowe padha oleha tentrem-raha-
yu ana ing Aku. Ana ing donya kowe
padha nandhang panganiaya, nanging
padha diteteg atimu, Aku wus ngalahake
donya."

**Gusti Yesus ndongakake para sakabate**
**17:1-26**

17 Kaya mangkono mau pangandi-
kane Gusti Yesus. Panjenengane
banjur tumenga marang langit sarta

matur: "Dhuh Rama, sampun dumugi
ing wancinipun; mugi Putra Paduka
kaluhurna, supados Putra Paduka
ngluhuraken Paduka. 2 Kadosdene ang-
gen Paduka sampun maringi panguwaos
dhateng Piyambakipun mengku sawar-
nining agesang, makaten ugi Piyam-
bakipun inggih badhe nyukani gesang
langgeng dhateng sadaya ingkang sam-
pun Paduka paringaken dhateng Piyam-
bakipun. 3 Wondene menggah gesang
langgeng punika manawi tiyang sami
wanuh kaliyan Paduka, Allah ingkang
sajati piyambak, sarta dhateng Yesus
Kristus utusan Paduka. 4 Kawula sam-
pun ngluhuraken Paduka wonten ing
bumi kanthi patrap anggen Kawula sam-
pun ngrampungaken padamelan ingkang
Paduka bebahaken dhateng Kawula
supados katindakaken. 5 Dene sapunika,
dhuh Rama, Paduka mugi ngluhuraken
Kawula wonten ing pangayunan Paduka
piyambak kanthi kaluhuran ingkang
dados gadhahan Kawula wonten ing
ngarsa Paduka saderengipun jagad du-
mados.

6 Kawula sampun nglairaken asma
Paduka dhateng para tiyang ingkang
Paduka paringaken dhateng Kawula sa-
king jagad. Tiyang-tiyang punika kagu-
ngan Paduka sarta sampun Paduka
paringaken dhateng Kawula, saha sam-
pun sami netepi ing pangandika Paduka.
7 Sapunika sampun sami sumerep, bilih
sadaya peparing Paduka dhateng Kawula
punika pinangkanipun saking Paduka.
8 Amargi sadaya Pangandika ingkang
Paduka paringaken dhateng Kawula
punika sampun Kawula tampekaken dha-
teng tiyang-tiyang wau saha sampun
dipun tampeni. Punapadene sampun
sami sumerep saestu, bilih pinangka
Kawula punika saking Paduka lan sami
pitados, bilih Paduka ingkang ngutus
Kawula. 9 Kawula ndongakaken tiyang-
tiyang punika. Sanes jagad ingkang Ka-
wula dongakaken, nanging tiyang-tiyang
peparing Paduka dhateng Kawula puni-
ka, awit punika sami kagungan Paduka
10 lan sadaya gadhahan Kawula inggih
kagungan Paduka sarta kagungan Padu-
ka inggih gadhahan Kawula, saha Kawu-
la sampun kaluhuraken wonten ing
tiyang-tiyang punika. 11 Wondene Kawu-
la sampun boten wonten ing donya ma-
lih, nanging tiyang-tiyang punika taksih
wonten ing donya, tuwin Kawula sowan
dhateng ing ngarsa Paduka. Dhuh Rama
ingkang Suci, tiyang peparing Paduka
dhateng Kawula punika mugi Paduka
reksa wonten ing asma Paduka, inggih
punika asma Paduka ingkang sampun
Paduka paringaken dhateng Kawula,
supados tiyang-tiyang wau sami dados
satunggal kadosdene Paduka kaliyan Ka-
wula. 12 Salaminipun Kawula nunggil
kaliyan tiyang-tiyang punika, Kawula
ingkang ngreksa wonten ing asma Padu-
ka, inggih punika asma ingkang sampun
Paduka paringaken dhateng Kawula;
Kawula sampun rumeksa dhateng tiyang-
tiyang wau ngantos boten wonten tiyang
satunggal kemawon ingkang ical kajawi
namung tiyang satunggal ingkang sam-
pun pinesthi kedah ical, supados kayek-
tosana wiraosing Kitab Suci. 13 Nanging
samangke, Kawula sowan dhateng ing
ngarsa Paduka, lan Kawula ngaturaken
sadaya punika ing salebetipun Kawula
taksih wonten ing donya, supados sam-
purnaa kabingahan Kawula wonten ing
tiyang-tiyang wau. 14 Tiyang-tiyang wau
sampun sami Kawula sukani pangandika
Paduka, lan sami dipun sengiti dening
jagad, amargi pinangkanipun boten sa-
king jagad, kadosdene pinangka Kawula
punika inggih boten saking jagad. 15 Ka-
wula boten nyuwun, supados sami
kapundhuta saking donya, namung supa-
dos Paduka reksa, sampun ngantos ka-
panduk ing piawon. 16 Pinangkanipun
tiyang-tiyang punika boten saking jagad,
kadosdene pinangka Kawula punika ing-
gih boten saking jagad. 17 Mugi sami
Paduka sucekaken ing salebeting kayek-
tosan; pangandika Paduka inggih punika
kayektosan. 18 Kadosdene Paduka sam-
pun ngutus Kawula dhateng ing jagad,
makaten ugi Kawula inggih kengkenan
tiyang-tiyang punika dhateng jagad;
19 sarta Kawula nucekaken badan Kawu-
la kangge tiyang-tiyang punika, supados
ugi sami kasucekna wonten ing kayektos-
an.

20 Lan boten namung kangge tiyang-
tiyang punika kemawon anggen Kawula
ndedonga, nanging ugi kangge tiyang-ti-
yang ingkang pitados dhateng Kawula
margi saking piwulangipun, 21 supados
sadayanipun sami dadosa satunggal
kadosdene Paduka, dhuh Rama, wonten
ing Kawula, sarta Kawula wonten ing
Paduka, supados inggih sami dadosa
satunggal kaliyan Paduka lan Kawula,
supados jagad pitadosa, bilih Paduka
ingkang ngutus Kawula. 22 Lan Kawula

sampun nyukakaken kamulyan, ingkang Paduka paringaken dhateng Kawula, dhateng tiyang-tiyang punika, supados sami dadosa satunggal, kadosdene Paduka kaliyan Kawula inggih dados satunggal: 23 Kawula wonten ing tiyang-tiyang punika sarta Paduka wonten ing Kawula supados sampurnaa anggenipun dados satunggal, sarta supados jagad sumerepa, bilih Paduka ingkang sampun ngutus Kawula saha bilih tiyang punika sami Paduka kasihi kadosdene anggen Paduka ngasihi Kawula.

24 Dhuh Rama, ingkang dados pikajeng Kawula, Kawula wontena ing pundi kemawon, tiyang-tiyang punika tansah nunggila kaliyan Kawula, inggih punika tiyang-tiyang ingkang sampun Paduka paringaken dhateng Kawula punika, supados sami nyawang dhateng kamulyan Kawula peparing Paduka. Awit Paduka ngasihi Kawula wiwit saderengipun jagad tinalesan. 25 Dhuh Rama ingkang adil, jagad punika pancen boten wanuh dhumateng Paduka, nanging Kawula wanuh kaliyan Paduka, sarta tiyang-tiyang punika sami sumerep, bilih Paduka ingkang sampun ngutus Kawula; 26 punapa dene Asma Paduka sampun Kawula sumerepaken dhateng tiyang-tiyang punika sarta inggih badhe Kawula sumerepaken, supados sih ingkang Paduka paringaken dhateng Kawula punika wontena ing tiyang-tiyang punika, sarta Kawula inggih wontena ing tiyang-tiyang punika."

ay 12: Ms 41:10, Yo 13:18

### Gusti Yesus kacepeng
### 18:1-11

Mt 26:47-56 Mk 14:43-50 Lk 22:47-53

**18** Sawise Gusti Yesus ngaturake kabeh iku mau banjur miyos saka ing kono tindak menyang ing sabrange kali Kidron kadherekake dening para sakabate. Ing kono ana patamanan kang tumuli dilebeti karo para sakabate. 2 Anadene Yudas, kang ngulungake Gusti Yesus iya weruh panggonan iku, amarga Gusti Yesus asring nglempak karo para sakabate ana ing kono. 3 Yudas banjur teka ing kono kanthi prajurit sapantha lan para tukang jaga Padaleman Suci, kang diutus dening para pangarepe imam tuwin para wong Farisi, padha nggawa ting lan obor sarta gegaman. 4 Anadene Gusti Yesus wus mirsa apa sabarang kang bakal nempuh marang sarirane, banjur majeng sarta ngandika marang wong-wong mau: "Kowe padha nggoleki sapa?" 5 Wangsulane kang kadangu: "Yesus Nasarani." Pangandikane Gusti Yesus: "Iya Aku iki." Yudas kang ngulungake Panjenengane uga ngadeg ana ing kono awor karo wong-wong mau. 6 Bareng padha kadhawuhan: "Iya Aku iki," tumuli padha mundur sarta niba ing lemah. 7 Gusti Yesus banjur ndangu maneh: "Kowe padha nggoleki sapa?" Unjuke wong-wong mau: "Yesus Nasarani." 8 Paring wangsulane Gusti Yesus: "Aku wus tutur marang kowe, iya Aku iki wonge. Manawa Aku kang kokgoleki, wong-wong iki kareben padha lunga." 9 Mangkono iku supaya kayektenana ature kang mangkene: "Tiyang peparing Paduka dhateng Kawula punika boten wonten satunggal-tunggala ingkang kawula icalaken." 10 Simon Petrus kang asikep pedhang, banjur ngunus pedhange, disabetake marang abdine Imam Agung, kupinge kang tengen perung. Abdi mau jenenge Malkhus. 11 Gusti Yesus tumuli ngandika marang Petrus: "Pedhangmu wrangkakna; apa Aku ora kudu ngombe isine tuwung peparinge Sang Rama marang Aku?"

ay 11: Mt 26:39, Mk 14:36, Lk 22:42

### Gusti Yesus kaladosake marang ing ngarsane Sang Hanas
### Petrus nyelaki Gusti Yesus
### 18:12-27

Mt 26:57-75 Mk 14:53-72 Lk 22:54-71

12 Prajurit sapantha lan opsire dalah para tukang jaga, kang dikongkon dening wong Yahudi banjur nyekel Gusti Yesus tumuli kabesta, 13 banjur kadhabyang kajujugake dhisik menyang daleme Sang Hanas, awit iku marasepuhe Sang Kayafas, kang jumeneng Imam Agung ing taun kang lumaku iki; 14 lan iya Imam Agung Kayafas iku kang maune ngrembugi wong-wong Yahudi: "Luwih maedahi manawa wong siji mati kanggo sakabehing bangsa." 15 Simon Petrus karo sakabate siji liyane ngetutake Gusti Yesus. Sakabat kang bebarengan karo Simon Petrus iku wanuh karo Imam Agung, iku banjur mlebu menyang platarane Imam Agung bareng karo Gusti Yesus, 16 nanging Petrus kari ana ing jaba cedhak regol. Murid liyane kang wanuh Imam Agung mau, tumuli metu maneh, caturan karo wong wadon kang

tunggu regol, Petrus banjur diajak mle-
bu. 17 Abdi wadon kang tunggu regol
mau tumuli calathu marang Petrus:
''Dika niku rak enggih panunggalane
sakabate wong niku, ta?'' Wangsulane
Petrus: ''Sanes.'' 18 Ing nalika iku para
abdi lan para tukang jaga Padaleman
Suci wus padha gawe bedhiyang marga
ing wektu iku hawane adhem, wong-
wong iku padha ngadeg api-api ana ing
kono. Petrus uga ngadeg api-api awor
karo wong-wong mau.
19 Ing kono Imam Agung banjur wiwit
ndangu marang Gusti Yesus bab para
sakabate lan bab kang diwulangake.
20 Wangsulane Gusti Yesus: ''AnggonKu
mituturi jagad iku ana ing ngedhengan:
AnggonKu mulang ing salawase ana ing
papan-papan pangibadah utawa ing
Padaleman Suci, yaiku papan pakumpul-
ane kabeh wong Yahudi; Aku ora tau
rembugan apa-apa kalawan dhedhelikan.
21 Apa sababe kowe takon marang Aku?
Takona marang wong-wong iku, kang
wus padha krungu apa kang Dakkan-
dhakake marang wong-wong iku. Iku
wus padha nyumurupi temenan apa kang
Dakkandhakake.'' 22 Nalika Panjeneng-
ane ngandika mangkono iku, panunggal-
ane para tukang jaga kang ngadeg sace-
dhake kono, banjur napuk pasuryane
Gusti Yesus kambi calathu: ''Mangkono
iku saurMu marang Imam Agung?''
23 Gusti Yesus tumuli mangsuli pangan-
dikane: ''Manawa tembungKu iku luput,
tuduhna lupute, nanging manawa bener
saba᠎ apa kowe kok napuk Aku?''
24 Gusti Yesus banjur kapurugake kala-
wan bebestan menyang ing ngarsane
Sang Kayafas kang jumeneng Imam
Agung.
25 Simon Petrus isih ngadeg api-api.
Tembunge wong-wong kang ana ing
kono marang Petrus: ''Dika rak enggih
panunggalane sakabate, ta?'' 26 Petrus
selak, pangucape: ''Sanes.'' Sawijine
abdine Imam Agung, kalebu sanake kang
kaperung kupinge dening Petrus, tumuli
calathu: ''Napa kula boten weruh dika
wonten ing patamanan sareng kalih
Wong niku?'' 27 Petrus banjur selak
maneh lan nalika iku ana jago kluruk.

ay 14: Yo 11:49-50

**Gusti Yesus ana ing ngarsane Sang Pilatus**
**18:28-38a**

Mt 27:1-2, 11-14 Mk 15:1-5 Lk 23:1-5

28 Gusti Yesus banjur diladosake saka
ing daleme Imam Agung Kayafas me-
nyang ing gedhong pangadilan. Nalika
iku wayahe isih esuk. Kang ngladosake
mau padha ora lumebu dhewe ing
gedhong pangadilan, supaya aja kongsi
kena ing najis, awit arep padha mangan
Paskah. 29 Mula Sang Pilatus kang
miyos, sarta ngandika: ''Panggugatmu
marang Wong iku bab prakara apa?''
30 Wong-wong mau padha mangsuli
ature: ''Manawi Tiyang punika sanes
durjana mesthi boten kula ladosaken
dhateng Panjenengan!'' 31 Dhawuhe
Sang Pilatus: ''Wis gawanen, patrapana
miturut angger-anggering Toretmu.''
Ature wong-wong Yahudi: ''Kula boten
sami kawenangaken matrapi paukuman
pejah dhateng tiyang.'' 32 Kang mang-
kono iku supaya kayektenana pangan-
dikane Gusti Yesus, kang dipangan-
dikakake kagem mratelakake kapriye
patrap bakal sedane.
33 Sang Pilatus banjur lumebet maneh
ing gedhong pangadilan, nuli nimbali
Gusti Yesus sarta ngandika: ''Punapa
Panjenengan ratunipun tiyang Yahudi?''
34 Wangsulane Gusti Yesus: ''Pangan-
dika panjenengan makaten punika
punapa saking panggalih panjenengan
piyambak, punapa wonten tiyang sanes
ingkang munjuk makaten dhateng panje-
nengan bab ing ngatasipun Kula?''
35 Wangsulane Sang Pilatus: ''Punapa
kula punika tiyang Yahudi? Bangsa Pan-
jenengan piyambak lan para panga-
jenging imam ingkang ngladosaken Pan-
jenengan dhateng kula; Panjenengan
tumindak punapa?'' 36 Gusti Yesus
mangsuli: ''Kraton Kula boten saking
donya punika; manawi kraton Kula sa-
king donya punika, mesthi tiyang-tiyang
Kula sami lumawan ing perang, supados
Kula sampun ngantos kaulungaken dha-
teng tiyang Yahudi. Nanging kraton Kula
boten saking ngriki.'' 37 Sang Pilatus
banjur ngandika: ''Dados punapa Panje-
nengan punika inggih ratu?'' Wangsul-
ane Gusti Yesus: ''Panjenengan sampun

mastani, bilih Kula punika ratu. Inggih
punika prelunipun Kula lair lan inggih
punika prelunipun Kula dhateng donya,
supados Kula neksenana ing kayektosan;
sinten tiyang ingkang aslinipun saking
kayektosan mesthi mirengaken swara
Kula." 38a Pangandikane Sang Pilatus:
"Kayektosan punika punapa?"

ay 32: Yo 3:14, 12:32

**Gusti Yesus kaukum pati**
**18:38b-19:16a**
Mt 27:15-31 Mk 15:6-20 Lk 23:13-25

38b Sawuse ngandika mangkono, Sang
Pilatus tumuli miyos manggihi wong-
wong Yahudi maneh sarta ngandika:
"Mungguh ing aku Wong iki ora ana ka-
luputane apa-apa. 39 Nanging kowe
padha duwe adat, samasa riyaya Paskah
kowe padha daklilani nyuwun luware
wong siji. Kang iku apa karepmu kang
daklilakake marang kowe ratune wong
Yahudi?" 40 Ing kono wong-wong padha
mbengok maneh: "Sampun Piyambak-
ipun, Barabas kemawon!" Anadene Ba-
rabas iku sawijining begal.

19 Sang Pilatus tumuli dhawuh
nggawa Gusti Yesus supaya disa-
pu. 2 Para prajurit banjur padha nganam
eri kanggo makuthan diagemake ing
mustakane, sarta diagemi jubah wungu,
3 tumuli padha maju sarta ngucap:
"Sugeng, ratunipun tiyang Yahudi!"
Wong-wong mau banjur napuk pasur-
yane.
4 Sang Pilatus tumuli miyos maneh
sarta ngandika marang wong-wong:
"Lah tontonen, iku wonge dakwetokake
marang ngarepmu, supaya kowe padha
sumurup, yen mungguh ing aku ora ana
kaluputane." 5 Gusti Yesus tumuli mi-
yos, ngagem makutha eri lan jubah wu-
ngu. Pangandikane Sang Pilatus marang
wong-wong: "Sawangen manungsa
iku!" 6 Nalika para pangarepe imam lan
para wong jaga ndeleng marang Gusti
Yesus, banjur padha mbengok: "Kasa-
liba, kasaliba!" Pangandikane Sang Pi-
latus: "Wis, gawanen lan saliben; awit
mungguh ing aku ora ana kaluputane
apa-apa." 7 Wangsulane wong-wong Ya-
hudi: "Kula sami gadhah angger-angger,
dene miturut angger-angger wau tiyang
punika kedah pejah, amargi ngaken-aken
Putranipun Allah."
8 Sang Pilatus bareng miyarsa atur
kang mangkono iku, saya wuwuh ajrihe,
9 banjur lumebet ing gedhong pangadilan
maneh sarta ngandika marang Gusti
Yesus: "Asal Panjenengan saking pun-
di?" Nanging Gusti Yesus ora paring
wangsulan. 10 Kang iku Sang Pilatus tu-
muli ngandika: "Punapa Panjenengan
boten kersa rembagan kaliyan kula?
Punapa Panjenengan boten mirsa, mana-
wi kula punika gadhah panguwaos nglu-
wari Panjenengan lan ugi kuwaos nyalib
Panjenengan?" 11 Wangsulane Gusti Ye-
sus: "Panjenengan mesthi boten kagung-
an panguwaos punapa-punapa tumrap
Kula, manawi panguwaos wau boten ka-
paringaken dhateng panjenengan saking
nginggil. Pramila: tiyang, ingkang ngla-
dosaken Kula dhateng panjenengan,
punika dosanipun langkung ageng."
12 Wiwit nalika iku Sang Pilatus ngang-
kah ngluwari marang Panjenengane, na-
nging wong-wong Yahudi padha mbe-
ngok: "Manawi panjenengan ngluwari
tiyang punika ateges panjenengan sanes
mitranipun Sang Nata Agung, sinten ing-
kang ngaken-aken dados ratu, ateges
mbalila dhateng Sang Nata Agung."
13 Bareng Sang Pilatus miyarsa atur
kang mangkono iku, tumuli dhawuh
ngwedalake Gusti Yesus lan banjur leng-
gah ana ing kursi pangadilan, ing pang-
gonan kang aran Litostrotos, ing basa
Ibrani: Gabata. 14 Ing nalika iku pinuju
dina pacawisan Paskah, kira-kira jam
rolas. Sang Pilatus banjur ngandika
marang wong-wong Yahudi: "Sawangen
ratumu!" 15 Nanging wong-wong mau
padha bengok-bengok: "Kasirnakna!
Kasirnakna! Kasaliba!" Pangandikane
Sang Pilatus: "Apa aku kudu nyalib
ratumu?" Wangsulane para pangarepe
imam: "Kula sami boten gadhah ratu ka-
jawi namung Sang Nata Agung."
16a Wasana Sang Pilatus banjur masrah-
ake Gusti Yesus marang wong-wong mau
supaya disalib.

**Gusti Yesus kasalib**
**19:16b-27**
Mt 27:32-38 Mk 15:21-27
Lk 23:26, 33-43

16b Gusti Yesus nuli ditampani. 17 Ban-
jur miyos kalawan manggul salibe lan
tindak menyang panggonan kang aran
Pacumplungan, ing basa Ibrani: Golgo-
ta. 18 Ana ing kono tumuli kasalib ba-
reng karo wong loro liyane, dumunung
ing kiwa lan tengene, Gusti Yesus ana ing
tengah. 19 Sang Pilatus uga dhawuh ma-
sang tulisan ana ing sadhuwure salib,

unine: "Yesus Nasarani, Ratune wong
Yahudi." 20 Akeh wong Yahudi kang
maca tulisan mau, amarga papan panya-
libe Gusti Yesus iku cedhak kutha, lan
tulisan mau nganggo basa Ibrani, Latin
lan Yunani. 21 Para pangarepe imam
bangsa Yahudi banjur padha matur ma-
rang Sang Pilatus: "Panjenengan sam-
pun nyerat: Ratune wong Yahudi, na-
nging bilih pangakenipun: Aku iki ratune
wong Yahudi." 22 Wangsulane Sang
Pilatus: "Apa kang wus daktulis, tetep
katulis."

23 Sawuse para prajurit mau padha
nyalib Gusti Yesus, banjur padha njupuk
pangagemane dipara papat, saben pra-
jurit nyaduman lan ageme jubah uga ka-
jupuk. Jubah iku ora nganggo don-
doman, tenunane lajuran wiwit saka ing
dhuwur tutug ing ngisor. 24 Kang iku
prajurit mau padha rembugan: "Iku aja
dibage-bage dadi suwekan, ayo padha
digebug ing dhadhu kanggo nemtokake
sapa kang bakal nduweni." Iku supaya
kayektenana kang katulisan ing Kitab
Suci:

> Sandhangan Kawula sami dipun dum-
> dum, saha jubah Kawula dipun gebag
> ing dhadhu."

Kang mangkono iku wus katindakake
dening para prajurit iku. 25 Anadene
kang ibu lan sadulure kang ibu, Maryam,
bojone Klopas tuwin Maryam Magdalena
padha ngadeg cedhak salibe Gusti Yesus.
26 Bareng Gusti Yesus mirsani kang ibu
lan sakabat kang dikasihi ngadeg san-
dhinge, banjur ngandika marang kang
ibu: "Ibu, punika ingkang putra!"
27 Nuli ngandika marang sakabate mau:
"Lah iku ibumu!" Lan wiwit nalika iku
sakabat mau banjur mboyong ibu Mar-
yam menyang omahe.

ay 24: Ms 22:19

### Sedane Gusti Yesus
### 19:28-30
Mt 27:45-50 Mk 15:33-37 Lk 23:44-46

28 Sawuse mangkono, ing sarehne Gus-
ti Yesus mirsa, yen samubarang kabeh
wus rampung, banjur ngandika — supa-
ya kayektenana kang katulisan ing Kitab
Suci —: "Aku ngelak!" 29 Ing kono ana
wadhah kang kebak isi anggur kecut.
Tumuli ana wong kang nyelupake jamur
karang ing anggur kecut mau, nuli kacu-
blesake ing pang hisop, banjur dicecep-
ake marang tutuke Gusti Yesus. 30 Sa-
wise nyecep anggur kecut mau, Gusti
Yesus tumuli ngandika: "Wus ram-
pung!" Banjur ndhingklukake mastaka
lan masrahake nyawane.

ay 28: Ms 22:16, 69:22

### Lambunge Gusti Yesus kajojoh
### 19:31-37

31 Sarehne pinuju dina pacawisan lan
supaya ing dina Sabat layon-layon aja
kabanjur ana ing kayu salib — sabab
dina Sabat iku dina Sabat kang pinunjul
— mulane wong-wong Yahudi padha
teka sarta duwe panyuwun marang Sang
Pilatus supaya wong-wong kang ana ing
kayu salib padha karemukana sikile, lan
layone kaudhunna. 32 Mulane para pra-
jurit banjur padha mara sarta ngremuki
sikile wong kang siji lan kang sijine kang
disalib bareng karo Gusti Yesus; 33 na-
nging bareng nekani marang Gusti Yesus
sarta padha weruh manawa wus seda,
Gusti Yesus ora diremuk sampeyane,
34 ewasamono salah sijining prajurit
panunggalane iku njojoh lambunge Gusti
Yesus kalawan tumbak, temah sanalika
metu getihe lan banyune. 35 Anadene
wong kang ndeleng dhewe bab iku, iku
kang nekseni, lan paseksene iku nyata,
sarta wong iku sumurup, yen pratelane
iku nyata, supaya kowe uga padha
pracaya. 36 Sabab kalakone iku mau
supaya kayektenana kang tinulis ing
Kitab Suci: "Ora ana balunge kang
diremuk." 37 Lan ana tulisan maneh
kang mratelakake: "Wong-wong bakal
padha nyawang marang Panjenengane,
kang wus dijojoh."

ay 36: Pa 12:46, Wi 9:12, Ms 34:21
ay 37: Za 12:10, Wy 1:7

### Gusti Yesus kasarekake
### 19:38-42
Mt 27:57-61 Mk 15:42-47 Lk 23:50-56

38 Sawuse mangkono Yusuf saka ing
kutha Arimatea — iku dadi siswane Gusti
Yesus nanging kanthi sidheman marga
wedi karo wong Yahudi — duwe atur
panyuwun marang Sang Pilatus, supaya
dililanana ngukup layone Gusti Yesus.
Lan Sang Pilatus uga nglilani. Yusuf
tumuli sowan sarta ngukup layone.
39 Apadene Nikodhemus uga teka ing
kono. Iya iku kang sakawit sowan ing
ngarsane Gusti Yesus ing wayah bengi.
Nikodhemus nggawa caruban lenga mur
lan lenga garu, bobote watara seket kati.
40 Wong-wong mau ngukup layone Gusti
Yesus lan diulesi ing lawon nganggo

adon-adon kaya adate wong Yahudi yen
metak layon. 41 Sacedhake papan pang-
gonane Gusti Yesus kasalib iku ana
patamanane lan ing patamanan mau ana
pakuburan anyar kang durung tau
dianggo ngubur wong. 42 Sarehne pinuju
dina pacawisane wong Yahudi, sarta
kuburane iku cedhak, mula Gusti Yesus
banjur disarekake ana ing kono.

ay 39: Yo 3:1-2

### Wungune Gusti Yesus
**20:1-10**

Mt 28:1-10 Mk 16:1-8 Lk 24:1-12

**20** Ing dina kapisan ing minggu iku
esuk umun-umun, nalika isih
peteng, Maryam Magdalena menyang
pasarean lan dheweke weruh manawa
watu tutupe guwa wus kasingkirake saka
ing pasarean. 2 Tumuli lumayu nemoni
Simon Petrus lan sakabat liyane kang
dikasihi dening Gusti Yesus, padha
diwartani: "Gusti dipun pendhet ing
tiyang saking pasarean, lan kula boten
sumerep wonten ing pundi anggenipun
nyarekaken."
3 Petrus lan sakabat liyane mau banjur
padha mangkat menyang pasarean.
4 Sakarone padha mlayu bebarengan, na-
nging sakabat liyane iku playune luwih
rikat tinimbang Simon Petrus, temahan
luwih dhisik tekane ing pasarean. 5 Lan
bareng nginguk, weruh yen ulese wus
sumeleh ing lemah; nanging dheweke ora
mlebu. 6 Simon Petrus olehe nututi iya
tumuli tekan sarta banjur mlebu ing
pasarean, lan weruh ulese sumeleh ing
lemah 7 dene lawon riwe kang maune ana
ing mastakane Gusti Yesus ora awor karo
ulese, nanging sumeleh rada nyele ana ing
panggonan liya lan wis gulungan. 8 Sa-
kabat liyane kang dhisik tekane ing
pasarean mau iya tumuli mlebu, banjur
ndeleng sarta pracaya. 9 Awit salawase
sakabat-sakabat mau durung padha ma-
ngreti isine Kitab Suci kang mratelakake,
yen Gusti Yesus pinesthi wungu saka ing
antarane wong mati. 10 Sakabat loro mau
tumuli padha mulih.

### Gusti Yesus ngatingal marang Maryam Magdalena
**20:11-18**

11 Nanging Maryam Magdalena nga-
deg ana ing sacedhake pasarean karo na-
ngis. Sajrone nangis nginguk ing pasare-
an, 12 sarta weruh ana malaekat loro
ngagem-agem putih, padha lenggah,
kang siji ana ing ulon-ulon, sijine ana ing
dagan tilas panggonan sumarene layone
Gusti Yesus. 13 Malaekat iku banjur
padha ngandika marang Maryam: "Ibu,
kena apa kowe nangis?" Ature Maryam:
"Gusti kula dipun pendhet tiyang lan
kula boten sumerep wonten ing pundi
anggenipun nyarekaken." 14 Sawuse ma-
tur mangkono, tumuli mengo sarta we-
ruh Gusti Yesus jumeneng ana ing kono,
nanging ora sumurup, manawa iku Gusti
Yesus. 15 Gusti Yesus tumuli ngandika:
"Ibu, kena apa kowe nangis? Kowe
nggoleki sapa?" Panyanane Maryam iku
juru taman, banjur matur: "Bapak,
manawi sampeyan ingkang mendhet Pan-
jenenganipun, kula sampeyan criyosi,
wonten ing pundi anggen sampeyan nya-
rekaken, kula pendhetipun." 16 Gusti
Yesus tumuli ngandika: "Maryam!"
Maryam banjur minger sarta munjuk ing
basa Ibrani: "Rabuni!" Jarwane: Guru.
17 Pangandikane Gusti Yesus: "Aja
nggepok marang Aku, awit Aku durung
sowan ing ngarsane RamaKu, nanging
lungaa nemonana para sadulurKu, lan
padha kandhanana, manawa Aku arep
sowan menyang ing ngarsane RamaKu
lan Ramamu ing ngarsane AllahKu lan
Allahmu." 18 Maryam Magdalena tumu-
li lunga wewarta marang para sakabat:
"Aku wus ndeleng Gusti!" sarta yen
kang mangandikani bab-bab iku mau uga
Panjenengane.

### Gusti Yesus ngatingal marang para sakabat
**20:19-23**

Lk 24:36-39, 47-49

19 Bareng ing wayah bengi ing dina
kapisan minggu iku para sakabate Gusti
Yesus padha nglumpuk ana ing sawiji-
ning papan, lawange padha kakancing
awit saka wedine marang wong Yahudi.
Ing nalika iku Gusti Yesus rawuh jume-
neng ana ing tengah-tengahe para saka-
bat sarta ngandika: "Tentrem-rahayu
anaa ing kowe kabeh!" 20 Sawuse ngan-
dika mangkono, tumuli nedahake astane
lan lambunge marang para sakabat. Para
sakabat iku padha bungah nalika ndeleng
Gusti Yesus. 21 Gusti Yesus banjur ngan-
dika maneh: "Tentrem-rahayu anaa ing
kowe kabeh! Kaya anggonKu kautus
dening Sang Rama, kowe saiki iya pa-
dha Dakkongkon." 22 Sawuse ngandika
mangkono, tumuli padha didamoni, lan
dipangandikani: "Padha nampanana

Roh Suci. 23 Manawa kowe padha nga-
pura dosane wong, iku dosane diapura,
lan manawa kowe padha netepake dosa-
ne, iku dosane ditetepake."
ay 21-23: Mt 28:18-19, Mk 16:15-16
ay 23: Mt 16:19, 18:18

### Gusti Yesus ngatingal marang Tomas 20:24-29

24 Nanging Tomas, panunggalane sa-
kabat rolas iku, kang karan Dhidhimus*,
nalika rawuhe Gusti Yesus mau ora
nunggal karo kanca-kancane. 25 Banjur
dikandhani dening para sakabat liyane
iku: "Aku wus padha ndeleng Gusti!"
Nanging Tomas calathu: "Manawa aku
durung ndeleng tabete paku ana ing asta-
ne lan sadurunge aku ndulek tilas paku
iku nganggo drijiku tuwin lambunge dak-
lodok nganggo tanganku, aku ora bakal
ngandel pisan-pisan."
26 Bareng tumeka ing wolung dinane
para sakabate Gusti Yesus padha ana ing
jero omah iku maneh sarta Tomas iya
ana. Gusti Yesus tumuli rawuh nalika
lawange padha kakancing, banjur jume-
neng ana ing tengah-tengahe para saka-
bat sarta ngandika: "Tentrem-rahayu
anaa ing kowe!" 27 Nuli ngandika ma-
rang Tomas: "Drijimu prenekna,
tanganKu tontonen, sarta tanganmu
ulungna, lodokna ing lambungKu lan
kowe aja nganti ora ngandel maneh, na-
nging kumandela!" 28 Tomas mangsuli,
unjuke: "Dhuh Gusti kawula, Allah
kawula!" 29 Pangandikane Gusti Yesus:
"Amarga kowe wus ndeleng Aku, temah
kowe kumandel. Rahayu wong kang
padha ora ndeleng, nanging kumandel."

### Tujuane Injil iki katulis 20:30-31

30 Dhasar isih ana pratandha liyane
akeh maneh kang katindakake dening
Gusti Yesus ana ing ngarepe para
sakabate, kang ora kasebut ana ing kitab
iki, 31 nanging kabeh kang kamot ing
kene, iku katulisan supaya kowe padha
pracaya, yen Gusti Yesus iku Sang
Kristus, Putrane Gusti Allah, sarta
supaya srana pracayamu kowe padha
nduwenana urip ana ing Asmane.

### Gusti Yesus ngatingal marang para sakabate ana ing pinggir sagara Tiberias 21:1-14

21 Sawuse mangkono, Gusti Yesus
ngatingal marang para sakabate
maneh ana ing pinggire sagara Tiberias;
dene anggone ngatingal mau mangkene:
2 Ana ing pasisir kono kang padha ngum-
pul: Simon Petrus lan Tomas kang karan
Dhidhimus*, Natanael kang saka ing
kutha Kana tanah Galilea, anake Zebe-
dheus lan sakabate liyane loro. 3 Simon
Petrus tumuli kandha marang kanca-
kancane mau: "Aku arep lunga golek
iwak." Wangsulane kancane: "Aku iya
padha melu kowe." Banjur padha mang-
kat nunggang prau, nanging sawengi iku
padha ora oleh apa-apa. 4 Nalika wus
bangun esuk, Gusti Yesus jumeneng ana
ing gegisik. Nanging para sakabate
padha ora ngreti, yen iku Gusti Yesus.
5 Gusti Yesus tumuli ngandika: "He,
bocah-bocah, apa kowe padha duwe
lawuh?" Wangsulane: "Boten." 6 Pa-
ngandikane Gusti Yesus: "Jalamu tibak-
na ing satengene prau, temah kowe bakal
padha oleh." Jalane tumuli ditibakake,
nanging banjur ora kena ditarik, awit
saka akehe iwake. 7 Sakabat kang
dikasihi dening Gusti Yesus tumuli kan-
dha marang Petrus: "Iku Gusti." Bareng
Simon Petrus krungu, yen iku Gusti
Yesus, tumuli nganggo sandhangane,
marga isih ngliga; banjur ambyur ing
sagara. 8 Praune diajokake dening para
sakabat liyane, jalaran ora adoh saka ing
dharatan, mung watara rong atus asta,
sarta jalane kang kebak iwak iku digered.
9 Samentase ing dharatan, para sakabat
padha weruh geni areng, lan iwak
tumumpang ing geni mau sarta roti.
10 Gusti Yesus tumuli ngandika marang
para sakabat: "Njupuka iwak sawatara,
oleh-olehane anggonmu mentas njala
iku!" 11 Simon Petrus banjur munggah
ing prau lan ngentas jalane menyang ing
dharatan, jala iku kebak iwak gedhe-
gedhe: nganti satus seket telu kehe. Na-
nging sanadyan nganti samono kehe,
jalane ora bedhah.

* 20:24 kula aturi maos 11:16.
* 21:2 kula aturi maos 11:16.

12 Pangandikane Gusti Yesus marang
para sakabat: "Mrenea, padha sarap-
ana." Ora ana ing antarane para sakabat
iku kang wani munjuk pitakon: "Paduka
punika sinten?" Amarga wus padha
ngreti, yen Panjenengane iku Gusti
Yesus. 13 Gusti Yesus tumuli majeng,
sarta mundhut roti mau, tumuli diparing-
ake marang para sakabat, mangkono uga
iwake. 14 Iku wus ping telune anggone
Gusti Yesus ngatingal marang para saka-
bate sawuse wungu saka ing antarane
wong mati.

ay 3: Lk 5:5 ay 6: Lk 5:6

### Angona wedhus-wedhusKu
### 21:15-19

15 Sawuse padha sarapan, Gusti Yesus
ngandika marang Simon Petrus: "Simon
anake Yokanan, apa kowe tresna marang
Aku ngluwihi wong-wong iki?" Unjuke
Petrus: "Inggih Gusti, Paduka mirsa,
bilih kawula remen dhumateng Paduka."
Pangandikane Gusti Yesus: "Engonen
cempe-cempeKu!" 16 Pangandikane Gus-
ti Yesus maneh marang Petrus kang
kapindhone: "Simon, anake Yokanan,
apa kowe tresna marang Aku?" Unjuke
Petrus: "Inggih Gusti, Paduka mirsa, bi-
lih kawula remen dhumateng Paduka."
Pangandikane Gusti Yesus: "Engonen
wedhus-wedhusKu!" 17 Pangandikane
Gusti Yesus marang Petrus kang kaping
telune: "Simon, anake Yokanan, apa ko-
we dhemen marang Aku?" Petrus dadi
sedhih atine amarga Gusti Yesus ndangu
kang kaping telune: "Apa kowe dhemen
marang Aku?" Petrus banjur munjuk:
"Dhuh, Gusti, Paduka mirsa samukawis,
inggih mirsa, bilih kawula remen dhu-
mateng Paduka." Pangandikane Gusti
Yesus: "Engonen wedhus-wedhusKu!
18 Satemen-temene pituturKu ing kowe:
Nalika kowe isih enom, kowe sabukan
dhewe lan kowe lumaku menyang ngendi
bae kang kokkarepake, nanging besuk
manawa kowe wus tuwa, kowe bakal mu-
lung tanganmu lan wong liya kang bakal
nyabuki, banjur nggawa kowe menyang
panggonan kang ora kokkarepake."
19 Bab iku dipangandikakake kanggo
mrasemoni kapriye patrape Petrus ang-
gone bakal mati kanggo ngluhurake Gus-
ti Allah. Sawuse ngandika mangkono
mau tumuli dhawuh marang Petrus:
"Melua Aku!"

### Sakabat kang dikasihi dening Gusti Yesus
### 21:20-23

20 Bareng Petrus noleh, weruh sakabat
kang dikasihi dening Gusti Yesus ndhe-
rek, iya iku sakabat kang nalika bujana
lungguh cedhak Gusti Yesus sarta mun-
juk: "Gusti, sinten tiyangipun ingkang
badhe ngulungaken Paduka?" 21 Nalika
Petrus weruh sakabat iku mau, tumuli
munjuk marang Gusti Yesus: "Gusti, de-
ne punika badhenipun kadospundi?"
22 Pangandikane Gusti Yesus: "Saupama
Dakkarepake, supaya iku tetep urip
nganti satekaKu, iku rak dudu prakara-
mu. Nanging kowe: melua Aku!"
23 Banjur sumebar kabar ing antarane
para sadulur, yen sakabat iku mau bakal
ora mati. Nanging Petrus ora dipangan-
dikani dening Gusti Yesus, yen sakabat
mau bakal ora mati, nanging: "Saupama
dheweke Dakkarepake supaya tetep urip
nganti satekaKu, iku dudu prakaramu."

ay 20: Yo 13:25

### Panutup
### 21:24-25

24 Iya iku sakabat, kang nekseni lan
wus nulisi bab iki kabeh lan aku kabeh
padha sumurup, yen paseksene iku nya-
ta.

25 Isih akeh bab-bab liyane maneh
kang katindakake dening Gusti Yesus,
nanging saupama kabeh iku kudu katu-
lisan siji-sijine, mesthi jagad iki ora bisa
ngemot kabeh buku kang kudu katulis
iku.